

**Títol: LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA A
L'ESCOLA PÚBLICA DE BARCELONA-
CIUTAT. CURS 1982-83.**

Autor: JOSEPA HUGUET

Fecha: 01/09/1983

Número: E0061

LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA A L'ESCOOLA
PÚBLICA DE BARCELONA-CENTRE, curs 1982-83

Janeira HUGUET i BIONDA

TÍTOL DE LLIBRECIÀNTIA

SETEMBRES 1983

Aquesta tesi de llicenciatura ha estat dirigida pel Dr. Sebastià SERRA i FÀBREGA i presentada a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona.

vist i plaç

ÍNDICE

		Pàg.
I	AGRAJAMENTS	5
II	INTRODUCCIÓ	7
III	NOI CONFERÈNCIES LINGÜÍSTICA	10
IV	UBRIGACIÓ DE LES ESCOLES	12
V	LA CATALANITZACIÓ DE LES ESCOLES	20
VI	DADIS BÀSIQUES D'ELS CENTRES ESCOLARS I DE L'ALUMNAT:	
	1. Plantilla de mestres	36
	2. Nombre d'alumnes i aules escolars	38
	3. Dependències escolars	42
	4. Origen social de l'alumnat	44
	5. Programes escolars	47
	6. Coordinació interescolar	49
	7. Casos d'incorporació de les aules a la centralització	52
	8. Iniciativa de la catalanització a les escoles	56
	9. Opinions a la catalanització de l'escola	60
VII	DADIS LINGÜÍSTIQUES D'ELS CENTRES:	
	1. Llengua de rotulació de les escoles	63
	2. Llengua usada en la correspondència	65
	3. Llengua habitual dels mestres	67
	4. Llengua de relació amb els pares	70
	5. Llengua usada entre els alumnes	73
	6. Llengua de relació mestre-alumne fora d'horari de classe	76
	7. Llengua d'ús dels consellers	78
VIII	DADIS BÀSIQUES D'ELS MESTRES:	
	1. Nombre i percentatge d'empreses contestades	81
	2. Sexe	84
	3. Estat	86
	4. Origen	88
	5. Any de presentació a Catalunya dels mestres forans	92
	6. Instrucció	96

IX	- DADES LINGÜÍSTIQUES DELS MESTRES:	
	1. Comprensió i expressió del í en català.	107
	2. Nombre de classes impartides en català.	110
	3. Nombre d'hores impartides en català	112
	4. Llengua habitual dels mestres a hores de classe	115
	5. Llengua habitual dels mestres fora de classe. .	118
	6. Llengua usada als claustres i reunions.	121
X	- HIPOTESIS MODEL D'ORGANIGRAMA ESCOLAR.	122
XI	- OPINIÓ DELS MESTRES SOBRE LA LLINGUA QUE USEN ELS ALUMNES A CLASSE	126
XII	- FORMES D'ACCÉS DELS PESTRES A L'ESCOLA	129
XIII	- ACTITUDES I OPINIÓ DELS MESTRES:	
	1. Actituds dels mestres vers la normalització del català a l'escola	133
	2. Opinió dels mestres sobre el temps requerit per a normalitzar l'escola.	137
XIV	- HISTÒRICA EVOLUCIÓ DE LA DISTRIBUCIÓ LINGÜÍSTICA A L'ESCOLA CATALANA.	140
XV	- L'ESCOLA PÚBLICA CATALANA I EL BILINGÜISME A L'AU- LA	142
XVI	- BILINGÜISME A LUGOBLÀVIA	145
XVII	- CONCLUSIONS.	150
XVIII	- BIBLIOGRAFIA	166
XIX	- ANNEXS	
	1. Fitxa de les escoles	170
	2. Enquesta per a les escoles.	173
	3. Enquesta per als mestres.	176

I -

AGRAÏMENTS.

Volem expressar el nostre agraïment a tots aquells que ens han ajudat a fer possible aquest estudi.

A Sebastià Serrano que ha consentit a fer-se càrrec de la direcció d'aquesta tesina.

A Lluís V. Aracil amb el qual hem tingut relació lectiva en matèria de sociolingüística.

A Jordi Vives pels seus suggeriments quant a valoració i tractament de dades sociològiques.

A Luisa Garrido per la seva inestimable traducció de l'eslovè del llibre; "20 años de instrucción pública bilingüe" i a la Direcció General d'Ensenyament Primari (S.M.D.E.C.) que ha pres part en les despeses de la traducció.

A Jesquín Prats, Cap de Serveis Territorials de la Generalitat de Catalunya que ens ha facilitat l'accés a les escoles.

Molt especialment als mestres de les escoles, que foren part d'aquest estudi, que ens han fornit la matèria primera de la investigació.

En darrer lloc però no pas de la menor importància, a la Fundació Jaume Bofill que ha col·laborat en el finançament d'aquest treball.

"L'educació és una activitat necessàriament orientada cap al futur i que condiciona prou directament (en bé o en mal) el futur d'una societat. Val a dir que les resolucions adoptades per l'educació en un determinat període tenen inevitablement repercussions històriques de gran abast i envergadura"

Jordi V. Arcañ

INTRODUCCIÓ.

L'àmbit d'aquest treball comprèn l'estudi de 18 escoles públiques de Barcelona-ciutat. Ha a dir totes les que obtinueren, en el seu dia, permís de la Direcció General d'Ensenyament Primari per a usar el català com a llengua vehicular d'ensenyament (1). Això és, les escoles que es proposaren recuperar el català com a llengua pròpia de l'escola, després d'un llarg període d'interdicció lingüística.

No podem deixar passar l'oportunitat d'estudiar un fet tan important i prenguerem la iniciativa d'endegar un estudi que ens permetés d'analitzar com aquestes escoles porten endavant l'adequació i el canvi de llengua vehicular amb tot el que d'avantguardisme comporta. Sens dubte que aquesta experiència pedagògica, amb encerts o sense, marcarà una pauta en l'esdevenir de la normalització lingüística a l'escola pública.

El nostre propòsit és analitzar la realitat de l'escola pública catalana de Barcelona-ciutat, com s'està realitzant la catalanització, grau de catalanització, quins factors hi intervenen i perspectives de futur.

Si bé amb anterioritat s'han realitzat diverses investigacions sociològiques d'àmbit escolar (2) no tenim constància que s'hagin fet estudis adreçats, només, a aquest específic univers educatiu; l'escola pública catalana.

(1) Notis que fins ara ha calgut sol·licitar el permís de l'administració per a utilitzar el català com a llengua vehicular d'ensenyament. Utilitzar el català a l'escola representa, encara, un fet excepcional. Per contra no cal demanar cap permís per a usar el castellà.

(2) Vegi's bibliografia.

Els 18 centres escolars objecte d'aquest estudi realitzen els 8 cursos d'E.G.B. i parvulari de 4 i 5 anys, llevat de 3 escoles que només tenen parvulari de 5 anys.

Per tal de fer equiparables i homologables les dades sociològiques que de l'estudi se'n deriven, desestimarem d'entrada aquelles escoles que tot i haver obtingut el permís per realitzar l'ensenyament en català eren dedicades només a l'ensenyament preescolar i/o alguns cursos d'E.G.B. -parvularis i escoles unitàries- (1).

Vàrem realitzar el treball de camp durant el curs escolar 1982-83 i concretament en el tercer trimestre -mesos d'abril, maig i juny-.

Per recollir la informació elaborarem dos tipus de qüestionaris. El primer que es refereix a l'escola -annexos 1 i 2- va ser passat de forma directa i personal per nosaltres; els informadors foren, en la majoria dels casos, els directors de les respectives escoles. Els qüestionaris adreçats als mestres -annex 3- els lliuràrem a un membre de l'escola i en un termini de pocs dies els passàvem a recollir.

Abans de l'aplicació definitiva dels qüestionaris es realitzà una prova prèvia per comprovar-ne la validesa i alhora assegurar-ne la comprensió evitant, així, possibles ambigüitats.

(1) C.F. Colòmbia, Parvulari 18, Parvulari 19, Unitària (ca) 2, Unitària (ca) 33, Unitària (ca) 33, C.F. Valldiviners.

Atès que la informació l'haguérem de recollir en horari escolar i que els mestres solen estar molt ocupats, per a l'elaboració dels qüestionaris tinguérem bàsicament en compte tres aspectes; claredat, brevetat i concisió.

Hem realitzat manualment la compilació de les dades. El temps esmerçat en aquesta tasca ha estat considerable, no obstant l'envergadura del treball ho ha permès i donem per profitosos els esforços realitzats en aquest sentit.

En l'estudi s'inclou un apartat sobre bilingüisme a Iugoslàvia que il·lustra diversos aspectes d'aquest tipus d'ensenyament i alhora ens és vàlid com element de contrastació de la nostra realitat escolar.

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA.

Abans de la promulgació del Decret que regula la incorporació del català al sistema educatiu (1), la llengua vehicular d'ensenyament a les escoles públiques era únicament i exclusivament el castellà. Quan entrà en vigor el Decret esmentat, el català deixà d'estar proscrit i per tant calia retornar-li tots els seus drets.

Si bé per a retornar el català a l'escola calia una adequació legal, no era pas menys necessari aconseguir l'adequació lingüística, pedagògica i social que permetés realitzar la instrucció i formació dels escolars en llengua catalana.

L'adequació lingüística és, doncs, la fita que està en procés de realització a les escoles públiques catalanes. Aquesta adequació forma part integrant del procés de normalització global de la nació catalana. És en aquest sentit que nosaltres fem un paral·lelisme entre normalització i catalanització de les escoles i a cops usem indistintament les dues terminologies per referir-nos al mateix concepte.

Cal que definim, doncs, què entenem per normalització = catalanització.

Aracil (1965) ens diu que "la normalisation linguistique (...) consiste à réorganiser les fonctions linguistiques de la société de façon à réadapter les fonctions sociales de la langue à des conditions externes changeantes. (...) Par conséquent, une véritable normalisation ne saurait jamais se borner aux aspects purement linguistiques (...) Contrairement à ce que quelques-uns imaginent, le remaniement interne du système linguistique n'est pas le but de la normalisation"

(1) Reial Decret 2032 de 23 de juny de 1973

L'alternativa que des d'alguns estaments gallecs es proposa és aplicable a la nostra nació. "Vai ser o idioma tamén o que nos dá coheréncia e conciéncia de clase a todos nós e vai ser, enfin, a sua normalización a única saída, a única solució davant ao conflicto lingüístico que padeceiros" (1)

Entenem que l'escola estarà lingüísticament normalitzada quan el català a més de llengua vehicular d'ensenyament sigui la llengua de relació habitual dels escolars i del professorat.

En el moment actual ens trobem en l'inici d'un hipotètic procés de normalització ja que per una banda són molt poques les escoles públiques que es catalanitzen i per l'altra, encara cap de les escoles objecte d'aquest estudi realitza tots els cursos utilitzant el català com a llengua vehicular d'ensenyament i ni tan sols tots els alumnes i mestres utilitzen el català com a llengua habitual de relació.

Allò que es faci dins l'àmbit escolar és essencial per aconseguir la normalitat lingüística. No obstant son conscients que l'esforç que realitzen els implicats en l'ensenyament no prosperarà si alhora no hi ha una presència gran del català a tots els àmbits socials.

A tal efecte cal, doncs, que els professionals de l'ensenyament entenguin el procés de normalització, l'estat actual de les coses i l'objectiu a assolir.

(1) GARCIA NEGRO, Mª Pilar "Una experiéncia pedagógica de normalización do gallego con alumnos español-falantes" dins; Problemas das linguas con normalización. Situación do galego e alternativas. Ourense 1980 (pàg. 42)

UBICACIÓ DE LES ESCOLES.

Les 18 escoles objecte del nostre estudi estan ubicades al municipi de Barcelona (vegi's plànol 1).

Donada la diversitat de plànols que hi ha al mercat, tot seguit exposen els motius que justifiquen la utilització dels plànols 1 i 2, on hi hem situat les escoles.

El plànol 1 (1) representa la primera proposta de marcar els límits dels grans barris de Barcelona presentada i divulgada per la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona el maig de 1980.

El plànol 2 (2) és la proposta definitiva dels límits dels barris de Barcelona amb els seus districtes. Aquesta proposta està en la línia de l'anterior a la qual s'hi van realitzar algunes modificacions.

Si escollírem la proposta que Lluís Casassas i Joaquim Clua feren de l'organització territorial i administrativa de Barcelona fou perquè representa una proposta de barris i districtes més equilibrats en població actual i futura, i amb més coherència urbanística.

A continuació reproduïm allò que n'han dit els seus autors:

"La proposta parteix de tres consideracions bàsiques.

-- La voluntat de descentralitzar per acostar la decisió política al ciutadà

(1) F.A.V.V. (Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona)
Límits territorials de les A.A.V.V. dins "Vida als Barris"
Barcelona 1980

(2) CASASSAS, L., CLUA, J. L'organització territorial i administrativa de Barcelona. Àrea de desenvolupament de la Participació Ciutadana. Ajuntament de Barcelona, Barcelona 1982
(pàg. 84)

- L'objectiu de millorar l'eficàcia de l'administració municipal com a resultat de la insatisfacció dels resultats de l'organització centralitzada de l'Ajuntament en un municipi de les dimensions de Barcelona.
- La consideració que els districtes municipals actuals no eren les unitats territorials adequades per satisfer els objectius anteriors, perquè presentaven desigualtats en població, extensió i problemàtica urbana, a més de dividir barriades històriques.

La proposta és d'un nombre màxim de nou districtes al voltant dels dos-cents mil habitants. Aquesta dimensió territorial és la més eficaç per a la gestió dels serveis municipals proposats per a la descentralització, en una realitat metropolitana com la de Barcelona, perquè acostava la gestió a la decisió a l'escala on es produeixen les necessitats ciutadanes i perquè produeix estalvis de recursos en alguns serveis municipals, sense encariment global de la despesa" (3)

(3) GASASSAS, J., CLUSA, J. Op. Cit. (pàg 2 i 3)

Relació de les escoles per barris.

1. C.P. Barcelona. . . . . Sants/Les Corts.
2. C.P. Coves d'en Cimany. . . . . Vallcarca.
3. C.P. Dolors Monsardà . . . . . Vallvidrera.
4. C.P. Font d'en Fargues. . . . . Horta.
5. C.P. Gaxarra. . . . . Sants/Les Corts.
6. C.P. Isaac Peral. . . . . Zona Franca/Port.
7. C.P. La Farigola. . . . . El Clot/Camp de l'Arpa.
8. C.P. La Farigola de Vallcarca .
(anteriorment C.P. Bertran i
Grell) . . . . . Vallcarca.
9. C.P. La Sedeta. . . . . La Sagrada Família.
10. C.P. Mare Nostrum . . . . . Horta.
11. C.P. Montseny . . . . . Vallcarca.
12. C.P. Príncep de Viana I . . . . . Sant Andreu.
13. C.P. Príncep de Viana II. . . . . Sant Andreu.
14. C.P. Príncep de Viana III . . . . . Sant Andreu.
15. C.P. Príncep de Viana IV. . . . . Sant Andreu.
16. C.P. Eius i Taulat. . . . . Gràcia.
17. C.P. Sant Josep Oriol . . . . . Nou Barris.
18. C.P. Torrent d'en Helis . . . . . El Guinardó.

Aquest ordre se seguirà al llarg de tot l'estudi, tant en l'elaboració de les taules com en les altres referències.

Relació de barris per districte i nombre d'escoles.

<u>Districte</u>	<u>Barris</u>	<u>n. escoles.</u>
A -	Ciutat Vella. Barceloneta. Raval. Poble Sec.	
B -	Esquerra Eixample. Dreta Eixample. Sant Antoni.	
C -	Vallecarca.	3
	Gràcia	1
	Sagrada Família.	1
D -	Sants/Les Corts.	2
	Montjuïc	
	Zona Franca/Port	1
	Font de la Guatlla	
E -	Pedraïbes. Sarrià. Sant Gervasi. Tribudabo. Vallvidrera.	1
F -	La vall d'Hebró. Horta.	2
	Canal.	
	El Guinardó.	1

<u>Districte</u>	<u>Barri</u>	<u>n. escoles.</u>
G -	Nou Barris	1
	Vilapicina	
H -	Sant Andreu.	4
	El Bon Pastor.	
	Congrés.	
	La Sagrera.	
	La Verneda/Sant Martí de Provençals.	
I -	El Poblenou.	
	Clot/Camp de l'Arpa.	1
	Barri del Besòs.	
	Fort Pius.	

Tal com es pot veure en la relació anterior no tots els districtes ni, per descomptat, tots els barris tenen almenys una escola pública catalana.

Si tenim en compte que la realitat de Barcelona marca una pauta i una línia pel fet de representar una capitalitat important, allò que voldríem remarcar aquí és la deficiència quant a la implantació actual de l'escola pública catalana al municipi de Barcelona.

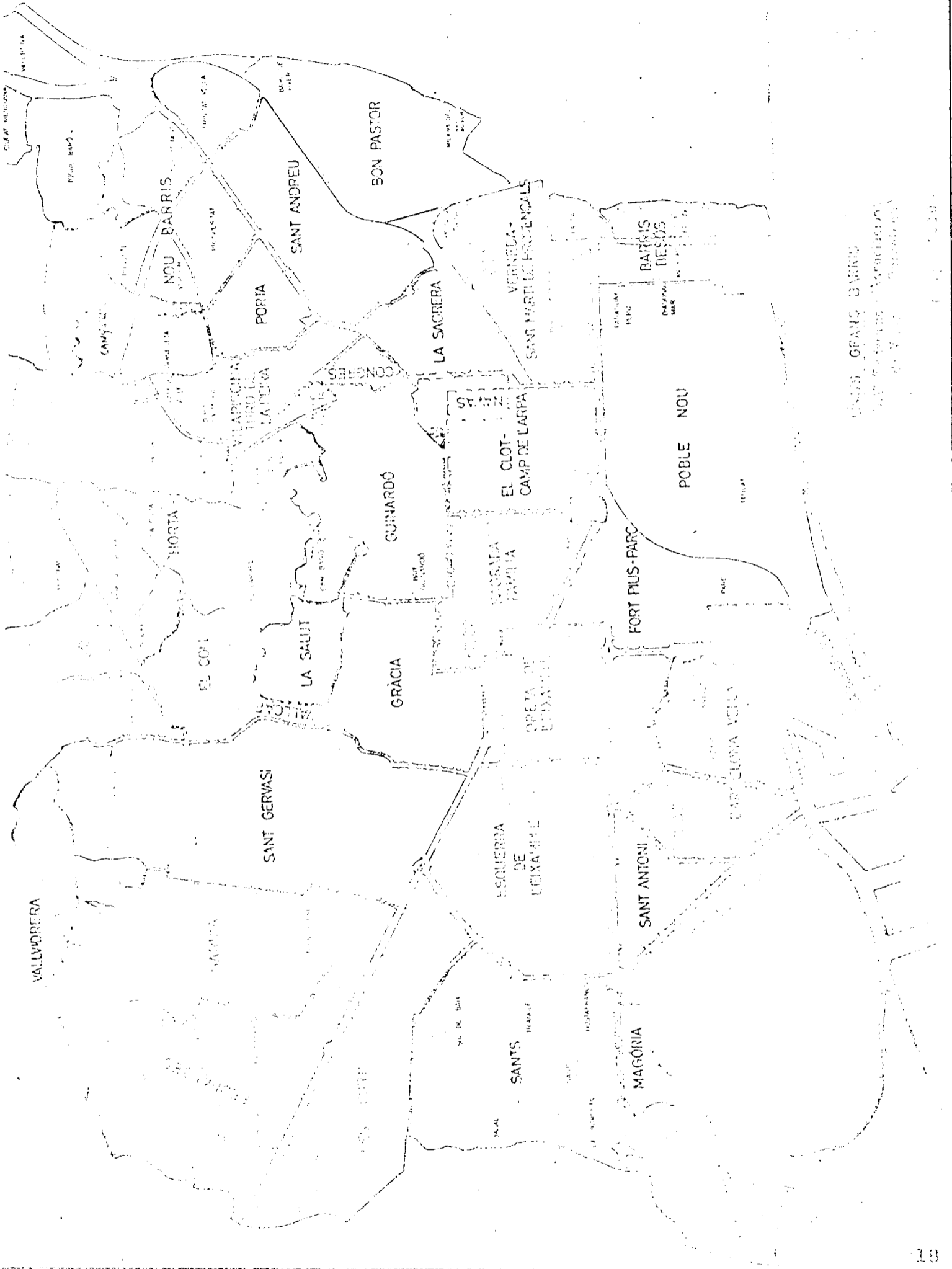
Es evident que el buit que representa l'escola pública està cobert, en part, per l'escola privada però és de domini públic que l'escola privada, encara que sigui subvencionada, no és pas una escola totalment gratuïta.

La migrada implantació que l'escola pública catalana té al municipi de Barcelona evidencia la discriminació educativa i lingüística que pateixen les classes menys afavorides econòmicament.

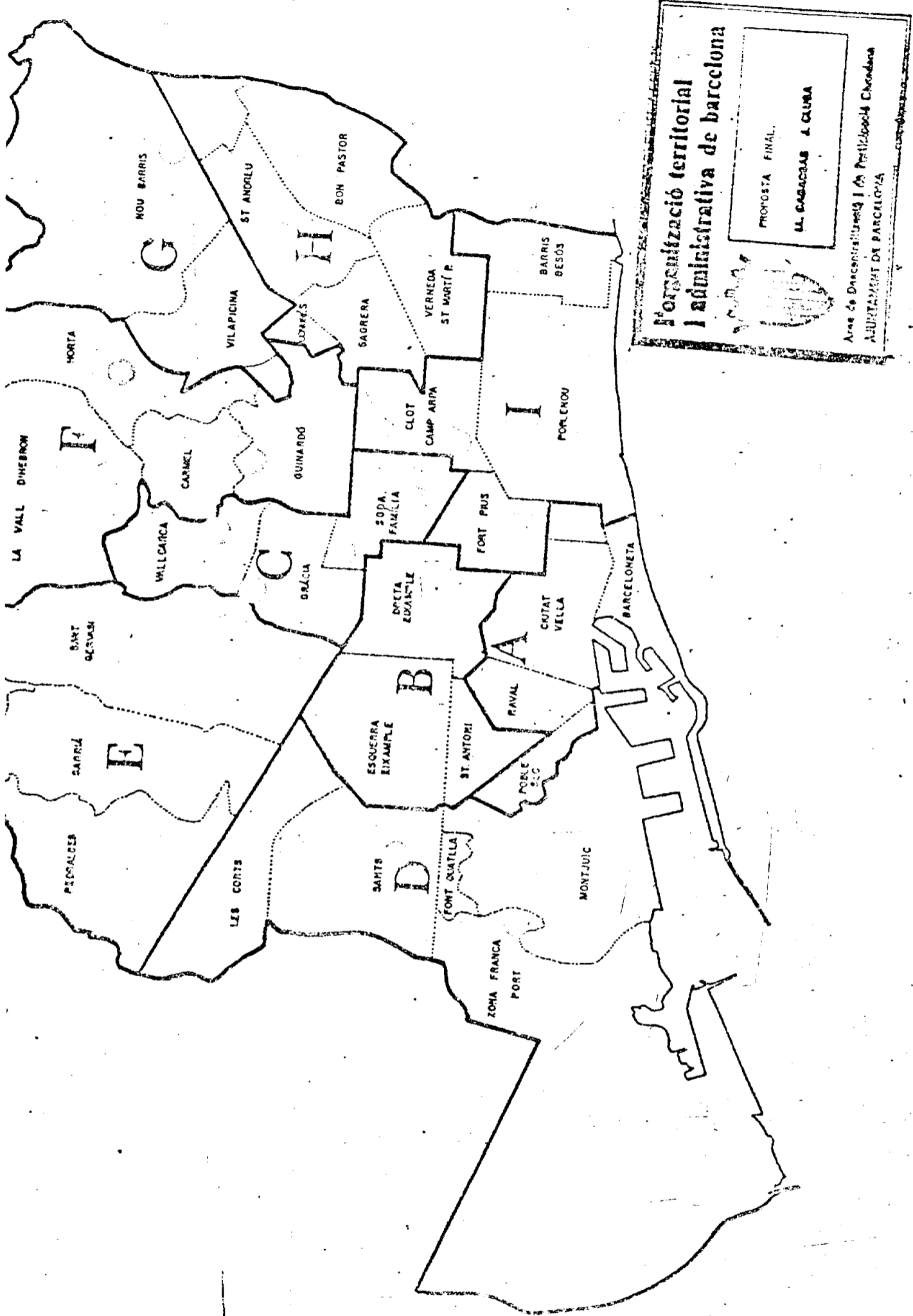
Cal pensar, doncs, que les institucions educatives s'haurien de plantejar la necessitat d'ampliar en el futur aquest ventall d'escoles en la mesura de poder oferir als ciutadans de Barcelona la possibilitat de dur els seus fills a una escola pública i catalana.

PLANO 1

Escola pública catalana (Curs 1982-83)

UNIVERSITAT DE BARCELONA
DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ
SERVEI D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

V -

LA CATALANITZACIÓ DE LES ESCOLES.

Quan vàrem projectar la realització d'aquest treball una de les qüestions primeres que ens plantejàrem va ser la d'esbrinar quin era el grau de catalanització que havien aconseguit les escoles catalanes que s'emmarquen dins el col·lectiu de l'escola pública de Barcelona.

La forma d'aconseguir les dades, tal com s'indica en la introducció, fou mitjançant entrevista directa i personal amb el director de les escoles respectives, llevat de dos casos que ho férem amb d'altres mestres de l'escola.

Atès que a les escoles hi ha múltiples activitats on s'utilitza la llengua havíem d'obtenir i utilitzar una variable uniforme de tal manera que fos homologable a totes les escoles. Això ens menà a precisar la variable que indica la catalanització.

Entenem que un curs està catalanitzat quan utilitza el català com a llengua vehicular. En base a aquest criteri comptabilitzaríem els cursos sencers on el català era usat en la forma oral i escrita, de tal manera que els llibres de text no en quedarien pas exclosos.

Un cop explícites aquestes consideracions inicials, descartàrem com a cursos catalanitzats aquells que només empraven el català de forma parcial, els cursos on només s'usava el català oral.

La Figura 1 ens informa del conjunt de les escoles on els cursos són catalanitzats.

La Figura 2 ens mostra la quantitat de cursos, per escola, que es fan totalment en català.

La Figura 3 indica la quantitat de cursos, per escola, que no estan totalment catalanitzats.

El Cercle Dividit -Figura 4- ens mostra gràficament el percentatge de cursos catalanitzats respecte als que no ho estan.

Tal com es pot comprovar en la Figura 1, allò que marca la pauta és que els cursos comencen a catalanitzar-se des dels nivells més baixos i de forma progressiva cap als més elevats.

Merció a part mereix el cas de les escoles: 12, 13, 14 i 15 en les quals l'alternança que s'hi produeix, a partir del tercer nivell, és deguda a que aquestes escoles en el seu inici formaven part d'una sola i en realitzar la divisió en quatre es varen veure obligades a aquesta alternança. També cal assenyalar que aquestes escoles s'havien iniciat en l'ensenyament bilingüe, cada nen feia l'aprenentatge de la lecto-escriptura en la seva llengua, però en el curs 1982-83 abandonaren el bilingüisme a l'aula i passaren a repartir els nens en cursos catalans i castellans segons la seva llengua materna.

Sembla ser que totes les escoles han optat per iniciar la catalanització en el parvulari i anar pujant de forma progressiva incorporant un nou nivell cada any.

Com es pot comprovar no totes les escoles tenen el mateix grau de catalanització. Entenem per grau de catalanització l'aspecte quantitatiu dels cursos on el català és llengua vehicular.

Donar una explicació del perquè de la panoràmica diversificada que presenten les escoles no ha estat una tasca fàcil, ja que en un procés de catalanització com aquest són múltiples els factors que hi intervenen.

Per salvar la diversificació existent i abans d'iniciar l'anàlisi de la casuística de cada una de les escoles hem vist la necessitat de classificar-les en dos grups: A i B

A - Escoles fora catalanitzades.

En aquest grup hem inclòs aquelles escoles que fan 6 o més cursos en català.

1. C.P. Barcelona	12 cursos.
4. C.P. Font d'En Fargues	6 "
7. C.P. La Marigola	10 "
9. C.P. La Sedeta	6 "
10. C.P. Mare Nostrum.	10 "
12. C.P. Príncep de Viana I	6 "
13. C.P. Príncep de Viana II	6 "
14. C.P. Príncep de Viana III.	6 "
15. C.P. Príncep de Viana IV	6 "
16. C.P. Rius i Taulet	9 "
18. C.P. Torrent d'En Melis.	10 "

87 cursos.

La mitjana de cursos en català és de 7,9 cursos/escola.

En aquest grup trobem escoles amb una mateixa característica i és el fet que són centres de creació recent. En elles s'inicià la catalanització al mateix temps que es posava en funcionament el centre de tal manera que des del començament es van plantejar ser escola catalana. La iniciativa de la catalanització la dugueren els mestres juntament amb els pares

i/o associacions de pares d'alumnes.

Aquestes escoles són:

1. C.I. Barcelona.
7. C.P. La Farigola.
9. C.P. La Sedeta.
- 10.C.P. Mare Nostrum
- 12.C.I. Príncep de Viana I
- 13.C.I. Príncep de Viana II
- 14.C.P. Príncep de Viana III
- 15.C.I. Príncep de Viana IV
- 18.C.P. Torrent d'En Melis.

Menció a part mereix el cas de l'escola 4. C.P. Font d'En Fargues. Aquesta escola és un centre pilot de l'I.C.E. (1) i depèn d'aquesta institució. Els professors que hi exerceixen estan nomenats en comissió de serveis (2).

Encara que el C.I. Font d'En Fargues sia també de construcció recent no podem afirmar que aquest argument esdevingui decisiu per cap mena de demostració, ja que les circumstàncies especials que hi concorren obliguen a seleccionar aquest centre com a cas únic.

(1) Institut de Ciències de l'Educació

(2) La Resolució 3-5-82 D.O.G. 25-6-82 regula les comissions de serveis. La Resolució 3-4-82 regula com s'haurien de promoure els expedients d'aquells funcionaris del cos de professors d'E.G.B. que siguin proposats pel Departament d'Ensenyament per a cobrir, en règim de comissió de serveis, places a centres pilots, escoles annexes i centres d'acció especial.

En el grup d'escoles força catalanitzades hi trobem el C.P. Rius i Taulet. Aquest centre no és de nova creació com els anteriors, no obstant està ubicat al barri de Gràcia -barri amb població autòctona catalana- i té una plantilla de mestres força estable. La majoria de mestres ja era a l'escola el curs 1980-81 quan es va iniciar el procés de catalanització.

B - Escoles poc o gens catalanitzades.

Aquest grup inclou aquelles escoles que fan 4 o menys cursos en català.

2. C.P. Coves d'En Cimany	2 cursos
3. C.P. Dolores Monsardà	3 "
5. C.P. Gayarre	1 "
6. C.P. Isaac Leral	4 "
8. C.P. La Farigola de Vallcarca	0 "
11. C.P. Montseny	1 "
17. C.P. Sant Josep Oriol	4 "
	15 cursos

La mitjana de cursos en català és de 2,1 cursos/escola.

En aquest grup s'hi troben dos centres d'Acció Especial (1)

2. C.P. Coves d'En Cimany.

6. C.P. Isaac Leral.

Aquests centres estan situats en barriades suburbials i a l'igual que en els centres pilot el professorat hi és nomenat en comissió de serveis.

(1) Anticament denominats centres de suburbis.

Per acostar-nos un xic a la problemàtica suburbial hem acudit a la definició que de suburbi en fa l'I.S.P.A. (1) en l'estudi "Equipamientos sociales i educativos de los suburbios de Barcelona"

"Se define como base comparativa el concepto de suburbio como àrea geogràfica ciudadana muy desprovista de equipamientos y servicios sociales y falta de vida social integrada"

La característica comuna d'aquestes dues escoles és que la seva problemàtica és prou diferencial respecte a la resta, com per què la catalanització sia una fita, a l'igual que d'altres aspectes educatius, molt difícil d'aconseguir.

la resta d'escoles poc o gens catalanitzades són:

3. C.F. Dolora Monsardà.
5. C.F. Gayarre.
9. C.F. La Farigola de Vallcarca.
11. C.F. Montseny.
17. C.F. Sant Josep Oriol.

Donat que aquestes escoles tenen una cacuística molt diversificada, detallem a continuació les variables que hem utilitzat per esbrinar els possibles motius pels quals aquests centres estan poc o gens catalanitzats.

- 1 - Ubicació de l'escola.
- 2 - Actituds dels mestres.
- 3 - Llengua del director.
- 4 - Iniciativa de catalanització.
- 5 - Professorat especialista de català.

(1) Institut de Sociologia i Psicologia Aplicades.

- El C.P. Dolores Monsardà està ubicat al barri de Vallvidrera. Segons el nostre informador el percentatge de nens catalans i castellans és semblant.

5 dels mestres enquestats asseguren que per a la normalització del català a l'escola cal fer totes les àrees en català des del parvulari. 6 mestres, dels 11 que hi ha a l'escola, no han contestat el qüestionari.

La directora parla habitualment el castellà.

La iniciativa de la catalanització la va dur la direcció i es va acceptar per part de mestres i pares.

Aquesta escola no té especialista de català.

- El C.P. Gayarre està ubicat al barri de Sants. El centre té un elevat percentatge d'alumnes de parla catalana.

14 mestres asseguren que per a normalitzar el català a l'escola cal que es facin totes les àrees en català des del parvulari. 1 mestre afirma que s'han de fer totes les àrees en català des del segon cicle. 2 mestres assenyalen que no fa falta cap mesura per a normalitzar el català. 2 mestres no contesten el qüestionari.

El director parla habitualment el castellà.

La iniciativa de la catalanització la dugué la direcció i l'A.P.A. (1). Els mestres van estar-hi d'acord però només sol·licitaren de l'administració fer en català les àrees de Socials i Naturals

(1) Associació de Pares d'Alumnes

- El C.F. La Farigola de Valldarxa està ubicat al barri de Valldarxa. La directora ens assegura que la majoria dels nens de tercer cicle són de parla catalana però que els alumnes de primer i segon cicle són majoritàriament castellans.

La directora parla en català.

6 mestres asseguren que s'haurien de fer totes les àrees en català des del parvulari. 1 mestre diu que s'haurien de fer les àrees en català des del segon cicle. 1 mestre assegura que no fa falta cap mesura per a normalitzar el català. 2 mestres no contesten aquesta pregunta. 3 mestres no contesten el qüestionari.

La iniciativa de la catalanització la dugueren un nucli de pares d'alumnes de segona etapa -tercer cicle-. El claustre de professors no s'hi va oposar.

Aquesta escola no té especialista de català.

- El C.F. Montseny està ubicat al barri de Valldarxa. La llengua emprada entre els alumnes és majoritàriament el castellà.

7 mestres asseguren que s'han de fer totes les àrees en català des del parvulari. 1 mestre diu que només des del segon cicle. 2 mestres que des del tercer cicle. 3 mestres afirmen que no fa falta cap mesura per a normalitzar el català a l'escola. 6 mestres no contesten aquesta pregunta. 3 mestres no contesten el qüestionari.

El director parla habitualment el castellà.

Segons ens han informat fou l'administració qui va dur la iniciativa de la catalanització.

- El C.P. Sant Josep Oriol està ubicat a Nou Barris -Trinitat Nova-. La majoria d'alumnes parla habitualment el castellà.

19 mestres creuen que s'han de fer totes les àrees en català des del parvulari. 1 mestre assegura que no fa falta cap mesura. 2 mestres no contesten aquesta pregunta. 3 mestres no contesten el qüestionari.

La direcció és de parla catalana.

La iniciativa de la catalanització la dugueren un grup de pares i mestres. S'oposà a la catalanització l'antiga direcció i la Inspecció de la zona

Tot seguit i després de l'exposició precedent passem a concloure que:

1 - Respecte a la variable ubicació del centre no sembla pas que tingui una incidència decisiva ja que les escoles del grup A també tenen percentatges similars d'alumnes castellans i catalans.

2 - Quant a la variable actituds dels mestres cal assenyalar que el criteri dels mestres sobre per on ha de passar la catalanització de l'escola, cursos i àrees que s'han d'impartir en català, és força diversificat.

3 - En tres de les cinc escoles poc o gens catalanitzades la llengua habitual de la direcció és el castellà.

4 - En la variable iniciativa de la catalanització és de notar que, o bé la iniciativa la dugué la direcció de l'escola o els pares dels alumnes o l'administració de forma unilateral i en el cas del C.P. Sant Josep Oriol s'hi oposà obertament la Ins-

pecció de la zona i la direcció de l'escola.

5 - Dues de les escoles no tenen especialista de català.

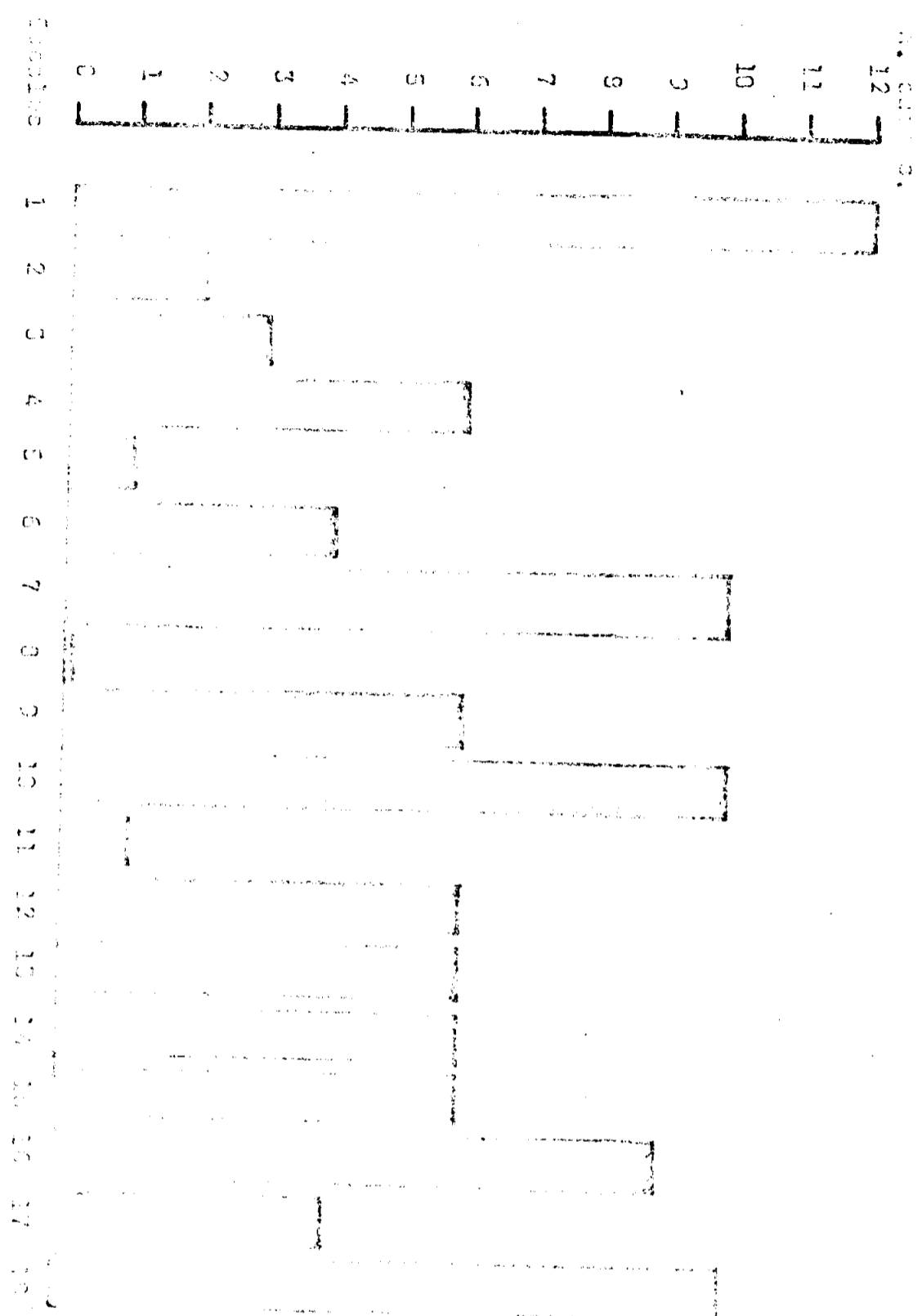
Segons la legislació vigent (1) el poder decisorí en els centres escolars el té el Consell de Direcció i el claustre de professors només intervé per elegir-ne els seus representants, això fa que en alguns centres escolars el claustre s'inhibeixi ja que com a tal només té poder consultiu, les seves opinions poden ser escoltades pel Consell de Direcció la qual cosa no vol dir pas que s'hagin de tenir sempre en compte. Diffícilment els mestres de l'escola podran sentir-se vinculats a aquelles decisions que es prenguin sense la seva participació.

Cal remarcar que el funcionament del claustre de professors té una gran importància i les seves decisions o inhibicions marquen una línia que es pot traduir en una organització participativa o en un desllorigament total el qual mena cap a una inèrcia immovilista que frena o impedeix qualsevol tipus de canvi.

En aquest ordre de coses pensen que totes les escoles haurien de funcionar més que no pas mitjançant un règim de democràcia delegada en un règim democràtic participatiu on tots els elements que formen part de la comunitat educativa se sentissin vinculats a les decisions que es prenen i alhora esdevindrien defensors aferrissats d'aquells programes de catalanització que tots han ajudat a elaborar.

(1) Decret 378/1981 de 8-10-81 en el qual es regula el procediment per a la constitució dels òrgans col·legiats dels Centres Públics d'Educació Preescolar i E.G.E. DOG 208 17-3-82 i DOG 262 29-9-82.

1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16.
 17.
 18.
 19.
 20.
 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 31.
 32.
 33.
 34.
 35.
 36.
 37.
 38.
 39.
 40.
 41.
 42.
 43.
 44.
 45.
 46.
 47.
 48.
 49.
 50.
 51.
 52.
 53.
 54.
 55.
 56.
 57.
 58.
 59.
 60.
 61.
 62.
 63.
 64.
 65.
 66.
 67.
 68.
 69.
 70.
 71.
 72.
 73.
 74.
 75.
 76.
 77.
 78.
 79.
 80.
 81.
 82.
 83.
 84.
 85.
 86.
 87.
 88.
 89.
 90.
 91.
 92.
 93.
 94.
 95.
 96.
 97.
 98.
 99.
 100.

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

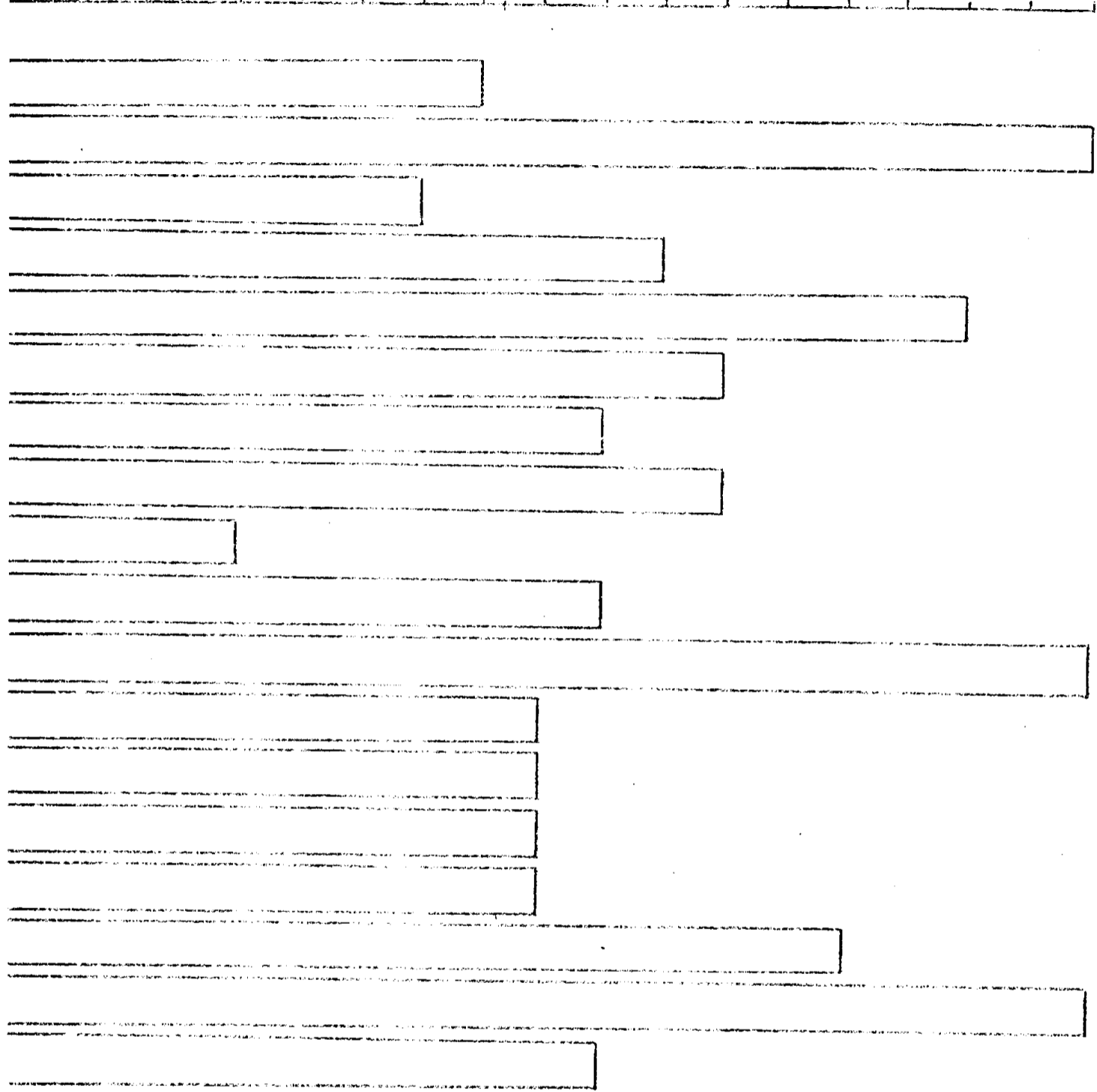

Figure 3. Diagram of an algorithm. The diagram shows utilization of row 13, column 13, and various other data points.

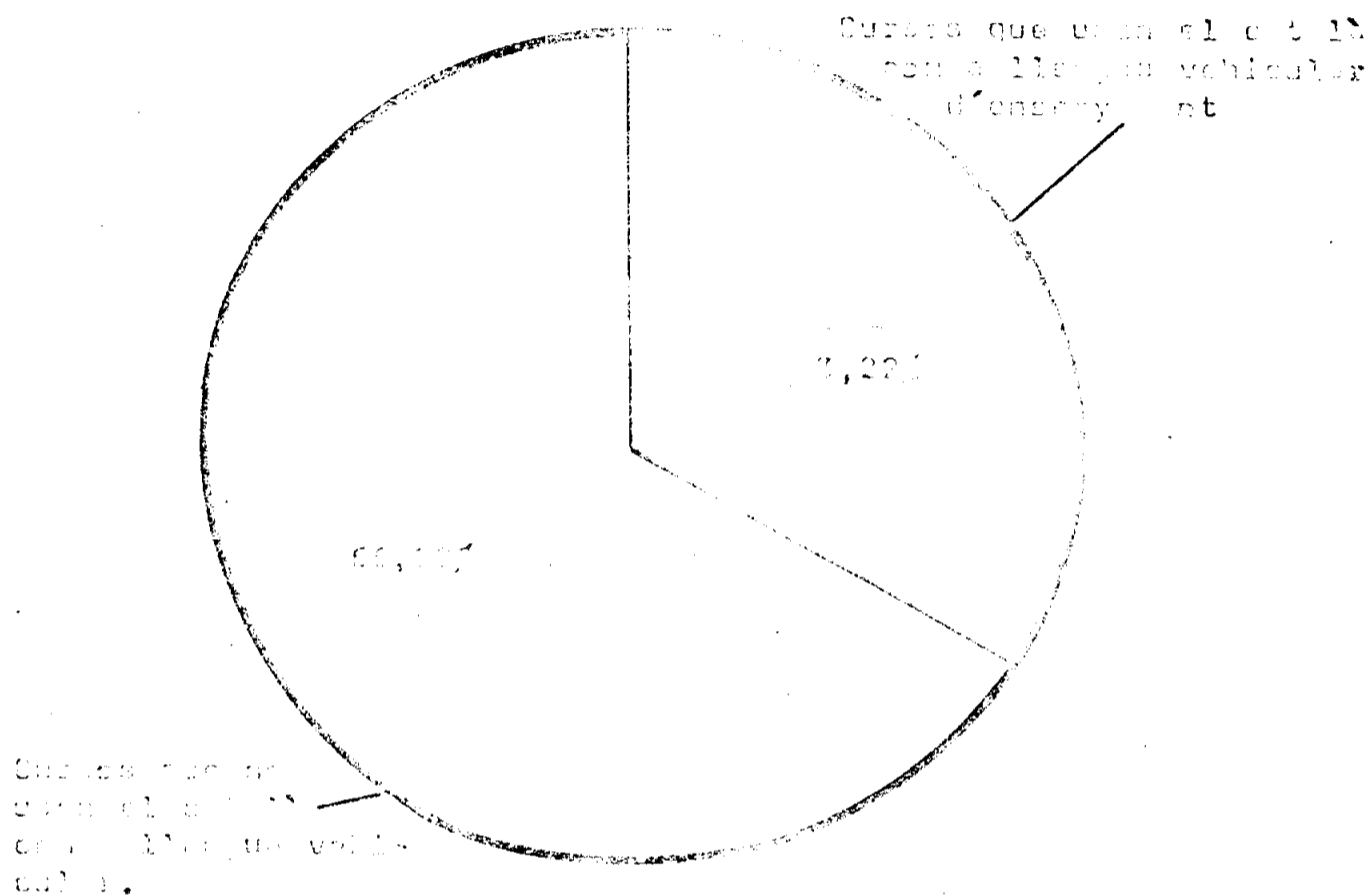

Figura 4. Gràfic circular que mostra el repartiment dels cursos que s'ofereixen totalment en català.

VI -

DADES BASICUES DEIS CENTRES ESCOLARS I DE L'ALUMNAT.

LEG NEEDLES

	M. G. S.		M. G.		M. G.		M. G.	
Needles	17	18	19	20	21	22	23	24
1	3	17	1	2			X	84
2	4	16	0	1			X	84
3	2	8	1	-	X			11
4	4	13	0	1			X	81
5	0	15	-	1		X		10
6	3	14	1	2			X	81
7	4	16	-	1			X	82
8	2	10	-	-			X	13
9	0	8	-	-	X			10
10	4	16	1	1			X	83
11	2	17	1	1			X	82
12	3	12	1	1			X	13
13	1	10	1	1			X	13
14	2	10	1	1			X	10
15	2	14	1	1			X	10
16	4	10	-	1			X	85
17	1	10	1	1			X	83
18	4	15	-	-			X	83
TOTAL	54	151	14	16	2	1	15	183

TABLE 1

M.G.S. = M. G. S. (M. G. S. = M. G. S.)
 M.G. = M. G. (M. G. = M. G.)
 M.G. = M. G. (M. G. = M. G.)
 M.G. = M. G. (M. G. = M. G.)

LES ESCOLES: PLANTILLA DE MESTRES.

A totes les escoles hi ha mestres de parvulari i d'E.G.B. si bé el nombre de mestres de cada escola varia segons les unitats escolars que té cada centre.

Les 18 escoles sumen un total de 307 mestres.

12 escoles tenen almenys un professor d'Educació Especial. Aquests mestres tenen cura de recuperar els infants que tenen dificultats en l'aprenentatge.

14 escoles tenen Especialista de Català. Aquests professors solen cobrir les àrees de català de la segona etapa i també fan el català, si cal, dels cursos dels mestres de parla castellana.

Posat que a totes les escoles hi ha director/a, només a les escoles de 10 unitats la direcció té assignat un curs igual que els altres mestres de l'escola.

A les escoles d'11 a 23 unitats el director realitza funció docent això és, que dedica unes hores a impartir classes i unes altres a la funció administrativa.

En una sola escola el director no té funció docent, no imparteix classes i conseqüentment només es dedica a les tasques administratives escolars.

La proporció de mestres/aula és d'1,13 (1).

(1) Per aquest càlcul hem descomptat el director sense curs i mitja jornada dels directors amb funció docent.

NÚMERO DE ALUNOS E AULAS POR ESCOLA.

Escolas   Alunos   Aulas   Alunos/Aula

1	760	20	38
2	570	20	28,5
3	300	10	30
4	500	17	29,4
5	510	17	30,5
6	310	17	21,2
7	320	20	30,5
8	410	12	34,6
9	370	10	37
10	600	20	30,1
11	600	19	31,6
12	410	15	27,7
13	400	15	26,6
14	300	15	20,5
15	400	15	26,4
16	710	23	30
17	600	20	30,3
18	650	20	32,5

000 10

9.440

207

ANEXO 2

NOMBRE D'ALUMNES I AULES ESCOLARS.

Si tenim en compte que el nombre de nens que assisteix a l'escola pública de Barcelona-ciutat no és inferior a 68.000 (1) i que el total d'infants que freqüenta l'escola catalana, segons ens mostra la taula 2 és de 9.445 ens farem càrrec de l'escassa incidència que té el col·lectiu de l'escola catalana en el sector públic d'ensenyament.

Si a més també tenim en compte que els alumnes de l'escola pública són els més castellanitzats 76,65% (2) ens adonarem que són del tot insuficients els esforços que fins ara s'han realitzat per a catalanitzar l'escola pública.

No s'ha d'oblidar que les famílies dels infants que assisteixen a l'escola pública no solen disposar dels recursos econòmics per escollir un altre tipus de centre i és en aquest sentit que cal que es plantegi des dels organismes oficials corresponents paliar aquestes deficiències si allò que es pretén és possibilitar que tots els escolars tinguin accés a la cultura en llengua catalana.

L'observació de la taula 2, on s'especifiquen els percentatges d'alumnes/aula de les respectives escoles, ens indica que encara estem lluny d'aconseguir les xifres que proposa l'UNESCO - 28 alumnes/aula-.

Les escoles n. 2 i n. 9 són escoles d'Acció Especial i el reduït nombre d'alumnes/aula que ostenten està en funció de la seva específica problemàtica.

(1) Gentil Puig "Enquesta de seguiment i control del decret d'incorporació del català al sistema educatiu de Catalunya" dins Treballs de sociolingüística catalana n.3 (separata) (pàg 105)

(2) Op.cit. (pàg 106)

La mitjana d'alumnes/aula de la resta de les escoles és de 31,61.

S'ha de recordar que iniciar l'aprenentatge de i en una nova llengua a l'escola on la majoria d'alumnes parla habitualment una altra llengua, com és el cas de les escoles públiques catalanes, requereix un esforç addicional quant a tècniques pedagògiques a emprar dins de l'aula ja que és imprescindible realitzar una tasca oral molt més individualitzada.

Per una banda, en diverses ocasions, els programes electorals dels partits ens prometien per a l'etapa d'escolaritat obligatòria "un màxim de 30 alumnes/aula amb possibles reduccions"(1)

Per l'altra, en múltiples circumstàncies, els professionals de l'escola pública han reivindicat els 30 alumnes/aula adduint raons d'efectivitat i de qualitat pedagògica.

A tal efecte és, doncs, imprescindible una revisió i adequació del sistema educatiu en vistes a paliar les deficiències pedagògiques que de l'excessiu nombre d'alumnes/aula se'n deriven per tal d'aconseguir, com diu Marta Mata "una escola al servei de cada nen i del país (...) Que ha de ser de nivell pedagògic elevat (...) Que ha de ser adaptada a la realitat catalana" (2)

(1) J.K. PUIGJANER La guerra de l'ensenyament Ed. Nova Terra Barcelona 1978 (pàg.113)

(2) Op. Cit. (pàg.57)

DEPARTMENTAL ASSOCIATES

Escoles	1	2	3	4	5	6	7	8
1	X	X	X	-	X	X	X	-
2	X	X	X	-	X	X	-	-
3	-	X	-	-	X	-	X	-
4	X	X	-	-	X	X	-	X
5	X	X	X	-	X	X	-	X
6	X	X	-	-	X	X	-	-
7	X	X	-	-	X	-	-	-
8	-	X	-	-	X	X	X	X
9	X	X	-	-	X	X	X	X
10	-	X	-	-	X	X	X	X
11	-	X	-	-	X	X	X	X
12								
13								
14	X	X	-	X	X	X	X	X
15								
16	X	X	X	X	X	-	X	X
17	X	X	-	X	X	-	X	X
18	X	X	-	-	X	X	X	X

1 - Sala de professors.	5 - Conferent.
2 - Terrassa.	6 - Terrassa.
3 - Sala de.	7 - Terrassa.
4 - Sala de.	8 - Terrassa, audiovisuals,...

1971-72

DEPENDÈNCIES ESCOLARS.

Els denominadors comuns de la taula 3 ens indiquen que les dependències escolars són:

- 1 - Totes les 18 escoles tenen servei de menjador.
- 2 - També totes tenen un lloc on s'hi realitzen les tasques administratives de secretaria.
- 3 - 14 escoles disposen de tutories -petites dependències on els mestres hi guarden material didàctic i utilitzen per a preparar classes o fer petites reunions--.
- 4 - 14 escoles disposen de sala de professors per a reunions i claustres.
- 5 - 13 escoles tenen biblioteca mentre que 5 escoles no disposa d'aquest servei. Algunes escoles afirmen que els llibres de lectura i de consulta els tenen dins de l'aula a disposició dels escolars.
- 6 - 10 escoles gaudeixen de d'altres dependències, dins l'escola, que utilitzen com a laboratori, sala d'audiovisuals, tallers de pre-tecnologia, etc.
- 7 - Només 4 escoles tenen gimnàs.
- 8 - Tan sols 3 escoles disposen de sala d'actes. Les altres escoles solen utilitzar el menjador per a les grans reunions.

Es de remarcar que 5 escoles no tenen biblioteca i que 14 escoles no tenen gimnàs, l'Educació Física la realitzen habitualment al pati de l'escola.

En conjunt, val a dir que, les escoles públiques catalanes estan prou ben dotades quant a dependències i espais oberts (1) de tal manera que s'hi poden realitzar adquadament les diverses tasques educatives.

(1) Totes les escoles tenen pati on s'hi poden esbargir adquadament els infants

ADUNES ; ORIGEN SOCIAL.

Escoles	B	M.B.	M.A.	A.
1		X	X	
2	X			
3		X	X	
4	X	X		
5		X		
6	X			
7		X		
8		X		
9	X	X		
10		X		
11		X	X	
12		X		
13	X	X		
14		X	X	
15		X		
16	X	X		
17		X		
18		X		
TOTALS	6	16	4	-

B = Classe Baixa.
M.B. = Classe Mitja Baixa.
M.A. = Classe Mitja Alta.
A. = Classe Alta.

ALUMNES: ORIGEN SOCIAL.

L'origen social dels alumnes fou preguntat a un sol mestre de cada escola, generalment al director.

D'entrada vàrem fer una classificació on totes les diferències socials s'emmarcaven en 4 categories possibles: classe baixa, classe mitja baixa, classe mitja alta i classe alta. Com que la pregunta es referia a tots els alumnes de l'escola, en diverses ocasions, els alumnes foren inclosos en més d'una categoria, si bé no s'especificuen percentatges.

Les dades obtingudes i que ens mostra la taula 4 ens permeten fer una aproximació al context social al qual pertanyen els alumnes de l'escola pública catalana.

En primer lloc ens adonem que hi ha dues escoles; n.2 Coves d'En Cimany i n. 6 Isaac Peral on tots els alumnes pertanyen únicament i exclusivament a la categoria classe baixa. No és casual aquesta coincidència ja que són escoles d'Acció Especial i que per la seva específica problemàtica suburbial estan subjectes a reglamentació especial.

L'origen social dels alumnes de les 16 escoles restants té una constant comuna i és que a totes elles hi ha escolars que pertanyen a la classe mitja baixa, mentre que 4 d'elles també tenen alumnes de la classe mitja alta.

Cap de les escoles no ha inclòs els seus alumnes dins la classe alta.

Les nostres apreciacions respecte l'origen social dels alumnes s'adiuen força amb les explicidades en una altra investigació sociològica (1) la qual considera que "el sector estatal recull alumnes fonamentalment de la classe treballadora amb una aportació tant d'alumnes de classe mitjana com de classe molt pobra"

(1) LASJUAN, J.M. PINILLA, E. VIVES, J. L'Educació General Bàsica a Catalunya. Ed. Blume Barcelona 1979 (pàg 34)

PROGRAMA DE TREBALLS

Col·leccions

	A	B	C
1		X	
2	X		
3		X	
4		X	
5			X
6	X		
7		X	
8			X
9		X	
10			X
11		X	
12		X	
13		X	
14		X	
15		X	
16		X	
17		X	
18		X	

- A - Tenen el programa elaborat del tot.
- B - Estan elaborant el programa.
- C - No l'han començat a elaborar.

TOTAL 0 1 2

PROGRAMES ESCOLARS.

Qualsevol activitat intencionada, com és el cas de l'educació, requereix per a la seva realització d'un pla d'actuació. Planificar i programar són activitats per a ser desenrotllades en un futur més o menys proper per tal d'aconseguir uns objectius concrets preestablerts.

La planificació educativa és, doncs, imprescindible per tal que el sistema educatiu funcioni bé, és el pal de paller sobre el qual se sustenta tota l'activitat escolar.

Amb aquests presupòsits inicials veurem com l'escola pública catalana té o no resolta la qüestió de la programació i planificació educativa.

A la pregunta; Teniu elaborat algun tipus de programa per aconseguir la plena normalització de l'escola catalana?, 2 escoles contestaren que el tenien elaborat del tot, 13 escoles ens contestaven que l'estaven elaborant i 3 escoles ens digueren que ni tan sols l'havien començat a elaborar.

Pel que es pot veure el panorama és força penós. La majoria de les escoles tenen només mig apuntalada la base sobre la qual es reggeix l'activitat educativa mentre que tres escoles ni tan sols han començat a elaborar un pla per a normalitzar l'ensenyament en català.

Clourem aquest apartat evidenciant la necessitat urgent que tenen les escoles d'elaborar, posar en pràctica, revisar i adequar, quan calgui, una planificació educativa encaminada a aconseguir l'aprenentatge del i en català a tots els nivells escolars de les escoles públiques catalanes.

COOPERACIÓ INTERESCOLAR.

Escoles

	A	B	C
1		X	X
2		X	
3		X	
4		X	X
5	X		
6		X	
7	X		X
8		X	
9		X	
10		X	
11		X	
12		X	X
13		X	X
14		X	X
15		X	X
16		X	
17		X	X
18		X	
	2	16	8

- A - Es coordinen amb d'altres escoles.
- B - No es coordinen amb d'altres escoles.
- C - Reunions amb el DEDEC.

COORDINACIÓ INTERESCOLAR.

A la pregunta; Treballeu de forma coordinada amb d'altres escoles que fan l'ensenyament en català?, 2 escoles afirmaren que sí mentre que 16 respongueren que no.

8 escoles asseguraren que han tingut alguna reunió esporàdica amb el S.E.D.E.C. (1). Pel què ens ha semblat entreveure aquestes reunions no són massa satisfactòries ja que hi manquen orientacions tècniques de tipus pedagògic-pràctic. Allò que s'ha fet en les reunions esmentades és, només, una enumeració de la casuística particular de cada una de les escoles sense arribar a un plantejament de fons per abordar la problemàtica comuna a totes elles.

Tot això indica que la catalanització l'ha de realitzar cada escola pel seu compte sense que existeixi, de fet, una coordinació interescolar real que orienti i faciliti la tasca escolar.

En un altre ordre de coses sembla ser que el S.E.D.E.C. no ha pas promogut un adequat servei per tal de proporcionar a aquestes escoles de mitjans tècnics i materials que possibilitin dur endavant un efectiu treball pedagògic.

És d'esperar que les autoritats educatives no se n'adonin massa tard de les necessitats que tenen les escoles públiques catalanes que s'han embarcat en l'aventura (2) de la catalanització i hi posin els mitjans que calguin per a paliar els resultats contraproduents que d'aquest fet se'n poden derivar.

(1) Servei d'Ensenyament del Català.

(2) En l'accepció del diccionari Fabra, Empresa de dubtes resis-
XII.

Escuelas	Ay. d' Incorporació	Alumnes	Total	Cataluña	%
1	1.978-79	5	23	12	60,--
2	1.981-82	2	20	2	10,--
3	1.980-81	3	10	3	30,--
4	1.980-81	3	17	6	35,3
5	1.979-80	4	17	1	5,6
6	1.978-79	5	17	4	23,6
7	1.978-79	5	20	10	50,--
8	1.979-80	4	12	0	0,--
9	1.982-83	1	10	6	60,--
10	1.980-81	3	20	10	50,--
11	1.981-82	2	10	1	5,6
12	1.981-82	2	15	6	40,--
13	1.981-82	2	15	6	40,--
14	1.981-82	2	15	6	40,--
15	1.981-82	2	15	6	40,--
16	1.978-81	3	23	9	39,1
17	1.980-81	3	22	4	18,2
18	1.981-82	2	20	10	50,--

TABLE 7

LES ESCOLES: CURS D'INCORPORACIÓ A LA CATALANITZACIÓ.

La taula precedent ens indica quina és la situació real de cada una de les 18 escoles; any que s'incorporà a ser escola catalana, el nombre de cursos que fa que s'ha incorporat, el nombre total de cursos de cada una de les escoles, el nombre de cursos que realitza en català i els percentatges que representen, respecte al total, els cursos que realitza en català.

Una observació detinguda de la taula 7 ens mostra que el grau de catalanització de les escoles -especificat pels percentatges- no depèn pas de la variable temps o sigui que no hi ha una relació directa entre el temps que porten essent escola catalana i el nombre de cursos que imparteixen en català.

Per exemple; mentre l'escola n. 9 s'incorporà el curs 1.982-1.983 i ja fa el 60% dels cursos en català, l'escola n. 5 s'incorporà el curs 1.979-80 i només ha catalanitzat una sola aula, que representa el 5,6% del total.

És evident que el temps per si sol no catalanitza l'escola ni tampoc la denominació d'escola catalana -aspecte legal- implica que l'escola utilitzi el català com a llengua vehicular d'ensenyament. Per exemple; l'escola n. 8 que s'incorporà el curs 1.979-80 encara no imparteix cap curs en llengua catalana.

Pel què sembla l'administració deixa que les escoles facin el seu fet, que els mestres se les apanyin com puguin o com vulguin i en cap moment les autoritats educatives fan un seguiment del procés de catalanització d'aquestes escoles.

Què pensen fer aquestes escoles?. Com s'estan catalanitzant?.
Quan estaran totalment catalanitzades?. Són interrogants que
ara per ara estan sense respondre. la perspectiva de futur és
força incerta.

ANÀLISI DE DADOS DE LES ACTIVITATS DE LA ESCOLA DANESA
DE L'ANY 1978-79 A L'ANY 1982-83.

N. Cursos

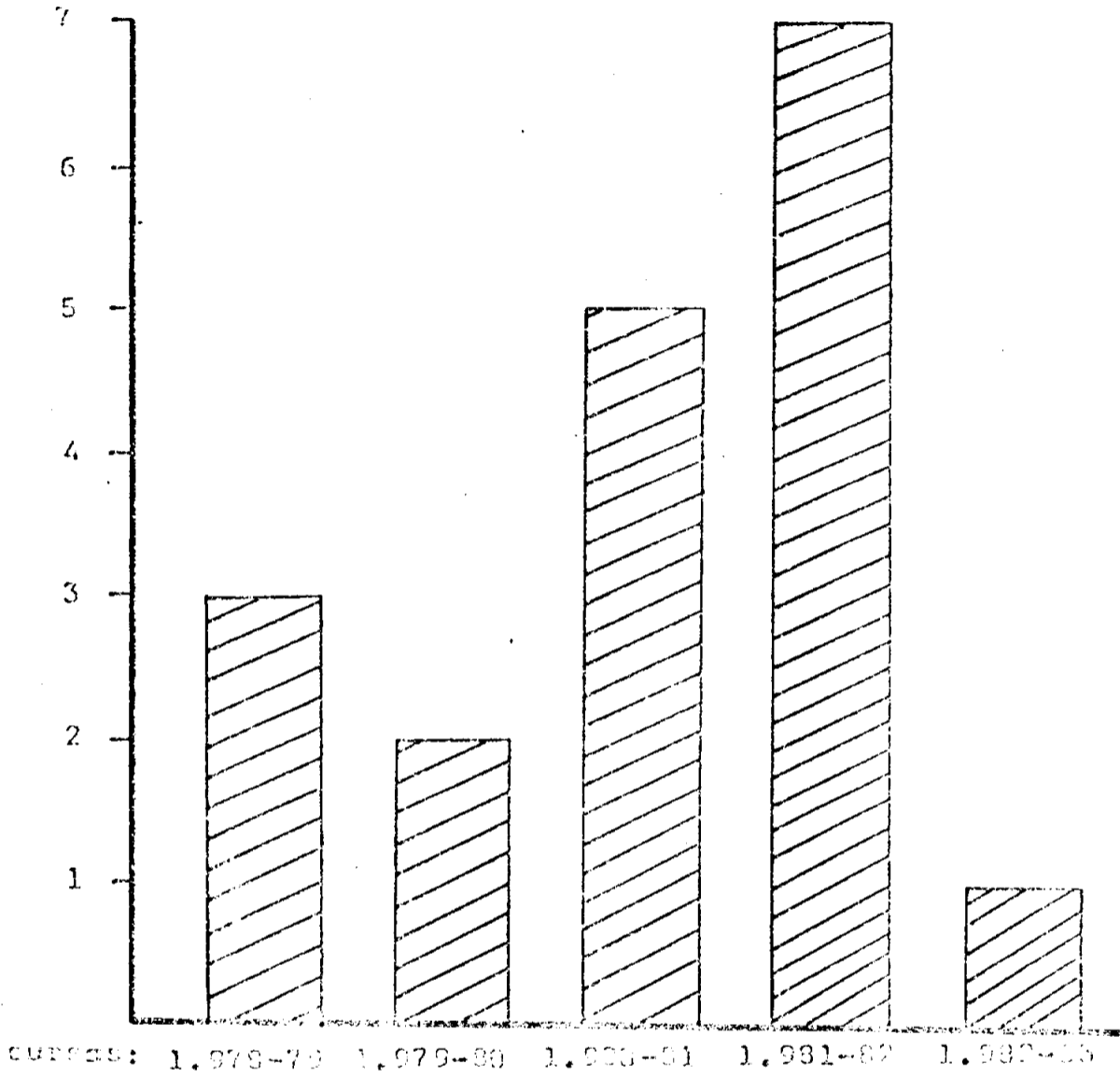

Figura 5. Diagrama en columna.

Nombre d'ocasions impartides a la catalanització segons el curs escolar que s'indica.

NOMBRE DE CENTRES QUE S'HA INCORPORAT A L'ESCOLA CATALANA.

El diagrama anterior; Figura 6 ens indica quin ha estat el nombre d'escoles públiques que s'ha incorporat a l'escola catalana des del curs 1.979-80 fins a l'actualitat i el ritme que d'aquesta apreciació se'n deriva.

En els cinc cursos escolars transcorreguts el ritme d'incorporació ha estat irregular. Mentre que durant els primers cursos s'hi aprecia una acceleració aquesta embranzida inicial s'estronca en l'últim curs.

Es preocupant veure com en el curs 1.982-83 només s'ha incorporat una sola escola a la catalanització cosa que és del tot insatisfactòria si tenim en compte que en el municipi de Barcelona hi ha 140 escoles públiques (1). S'ha de tenir present, tal com s'expressa en l'apartat: Ubicació de les escoles que no tots els districtes ni tan sols totes les barriades de Barcelona compten amb, almenys, 1 escola pública catalana.

De tot això se'n pot concloure que, o bé la catalanització s'ha d'esperar que es produeixi al marge de les escoles catalanes o, altrament, sembla evident que, al ritme actual, no s'arribarà, en molt de temps, a catalanitzar la població escolar de l'escola pública de Barcelona.

(1) Hem utilitzat una llista de vacants facilitada pels Serveis Territorials de Barcelona el juliol de 1.982. No hi hem inclòs les escoles Unitàries, els Parvularis i les Habilitades que sumen un total de 12. Aquestes escoles tenen un nombre molt reduït d'alumnes i per tant no hem cregut convenient homologar-les amb la resta.

LES ESCULES: INICIATIVA DE L'ACTIVITAT.

- A - El claustre (o una part) i els pares.
- B - El claustre (o una part).
- C - La direcció.
- D - La direcció i els pares.
- E - Una part dels pares.
- F - L'Administració.

Escoles	A	B	C	D	E	F
1	X					
2		X				
3			X			
4	X					
5				X		
6		X				
7	X					
8					X	
9	X					
10	X					
11						X
12	X					
13	X					
14	X					
15	X					
16	X					
17	X					
18	X					
TOTALS:	12	2	1	1	1	1

LES ESCOLES: INICIATIVA DE LA CATALANITZACIÓ.

La taula anterior ens indica, de forma simplificada, qui va dur la iniciativa de la catalanització a les escoles.

Les nostres disponibilitats no ens permetaren recollir una informació exhaustiva al respecte, sobretot per manca de temps (1) i també per manca de l'informador adequat ja que no sempre podíem entrevistar-nos amb les persones que havien viscut el procés previ a la catalanització no obstant, aconseguírem que d'altres mestres ens informessin de les qüestions més fonamentals.

Les dades obtingudes i que s'indiquen en la Taula 8 tenen una correlació respecte a les escoles del grup A; escoles força catalanitzades i les escoles del grup B; escoles poc o gens catalanitzades. (vegi's apartat, Catalanització de les escoles)

Tal com pot veure's en la següent relació totes les escoles del grup A coincidiren en donar una mateixa resposta respecte a qui va dur la catalanització a l'escola.

<u>Escoles</u>	<u>Resposta.</u>
1 - C.P. BARCELONA.	A (2)
4 - C.P. FONT D'EN FARGUES.	A
7 - C.P. LA FARIGOLA.	A
9 - C.I. LA SEDETA	A
10 - C.P. MARE NOSTRUM	A
12 - C.I. PRÍNCIP DE VIANA I	A
13 - C.P. PRÍNCIP DE VIANA II	A
14 - C.P. PRÍNCIP DE VIANA III	A
15 - C.P. PRÍNCIP DE VIANA IV	A
16 - C.I. RIUS I FAULET	A
18 - C.P. TORRENT D'EN MELIS	A
Total escoles	11

La relació que tot seguit fem de les escoles del grup B mostra una gran dispersió quant a les respostes.

<u>Escoles</u>	<u>Respostes</u>					
	A	B	C	D	E	F
2 - C.I. COVES D'EN CIMANY . .		B				
3 - C.P. DOLORS MONSARDA . . .			C			
5 - C.P. GAYARRE				D		
6 - C.P. ISAAC PERAL		B				
8 - C.P. LA FARIGOLA VALLCARCA					E	
11 - C.I. MONTSENY						F
17 - C.P. SANT JOSEP ORIOL . . .	A					
Totals:	1	2	1	1	1	1

Mentre que a les escoles del grup A hi ha una clara uniformitat respecte a qui va dur la iniciativa de la catalanització, a les escoles del grup B hi ha una gran diversitat de respostes.

Sembla ser, doncs, que qui va dur la iniciativa de la catalanització a les escoles té una gran repercussió quant a que les escoles s'hagin catalanitzat més o menys.

Cal assenyalar que les escoles n. 2 i n. 6 del grup B són escoles d'Acció Especial i en elles va dur la iniciativa només el professorat de l'escola. S'ha de tenir present que això es deu a que l'alumnat d'aquestes escoles procedeix de les capes socials més empobrides i la inhibició dels pares respectius no fa més que reflectir la precarietat cultural que sofreixen.

En un altre ordre de coses, però no pas de la menor importància, volem donar constància de la informació que ens ha tramès l'escola n. 7 C.P. LA FARIGOLA on la Inspecció de la

zona, a instàncies d'un grup minoritari de pares, va desplaçar-se a la mencionada escola per veure si els alumnes tenien assolits prou coneixements de i en llengua castellana. Com era d'esperar els escolars avaluats tenien un nivell suficient de castellà. El lector en pot treure les conclusions que cregui pertinents.

(1) Els directors i mestres de les escoles solen estar molt enfeïnats i les preguntes havien de ser prou simplifiades com perquè ocupessin el mínim d'espai de temps.

(2) Llegenda: A - El claustre (o una part) i els pares.
B - El claustre (o una part).
C - La direcció.
D - La direcció i els pares.
E - Una part dels pares.
F - L'administració.

LA ESCALA DE OPORTUNIDAD A LA VIDA LABORAL.

Escales

1	Una part del claustre.
2	-
3	-
4	Una part del claustre.
5	-
6	Una part del claustre.
7	Un grup pioner del claustre. Un grup pioner de pares.
8	-
9	Un grup de mestres en el canvi.
10	Una part del claustre.
11	El claustre.
12	
13	
14	Una part del claustre.
15	
16	-
17	La direcció. La Inspecció.
18	-

LES ESCOLES: OPOSICIONS A LA CATALANITZACIÓ.

Si comparem les taules 8 i 9 que ens mostren qui va dur la iniciativa i qui es va oposar a la catalanització de les escoles, veurem com -és possible endevinar-ho- en el sí d'algunes escoles es va lliurar una autèntica batalla. Mentre una part del claustre es pronunciava en favor de la catalanització una altra part s'hi oposava. El fet és que mentre uns saberen guanyar-se crèdibilitat i adeptes, ja que en última instància foren les votacions les que inclinaren la balança en pro de la catalanització, la part contrària, minoritària, hagué de sotmetre's a les decisions de la majoria.

El camí que seguiren aquestes escoles per aconseguir la catalanització, tot i essent molt lloable, no s'ha pas de pretendre que continuï essent el camí normal i habitual per aconseguir la catalanització.

Atenent al què ens mostra la taula 9. es constata que el sector més reaci a la catalanització és una part dels mestres ja que 9 escoles així ho han palesat. Però, hi ha un altre fet molt remarcable i és com els pares dels alumnes han jugat continuadament el seu paper en pro de l'escola catalana, només en un sol cas un grup molt minoritari de pares s'ha oposat a la catalanització.

Ens congratulem de constatar, el què per altra banda ja havíem tingut ocasió d'experimentar personalment, que els pares volen que els seus fills aprenguin català i que el parlin, encara que ells no ho facin i esperen que l'escola els donarà l'oportunitat d'aconseguir-ho. És d'esperar que els detenedors de la política educativa sàpiguen traduir en realitats tots aquests legítims desitjos.

VII -

DADES LINGUISTIQUES DEES CENTRES.

LLINGUA EN LENDA PER A ACQUERIR
3 NIVELS DE NIVEL DE GRUPO.

INICIATIVA INDIVIDUAL D'ELS
DIRECTORS DE LES ESCULES.

Escola Catal. Casto. Biling.

1			X
2			X
3			X
4	X		
5		X	
6	X		
7	X		
8	X		
9	X		
10	X		
11			X
12			X
13			X
14	X		
15	X		
16	X		
17	X		
18	X		

TOTALS 11 1 6

Catalans Castellans

X	
X	
	X
X	
	X
X	
X	
X	
X	
X	
	X
X	
	X
X	
	X
X	
X	
X	

TOTALS 13 5

LLINGUA EMPRADA PER A ROTULAR L'ESCOLA.

A la pregunta; En quina llengua estan els rètols de la vostra escola? 11 escoles contestaren que tenen els rètols escrits en català, 6 escoles que els tenen escrits en català i castellà, mentre que una sola escola els té escrits només en castellà.

Pel què es pot veure no hi ha un criteri unificat per a rotular les escoles si bé la majoria d'elles ho fa en català.

Si contrastem les dades obtingudes amb la llengua utilitzada habitualment pel director/a de l'escola ens adonem que hi ha una correspondència, en la majoria dels casos, entre els rètols escrits en castellà i la llengua emprada per la direcció. (1)

Ens atrevim a assegurar que rotular l'escola en una o altra llengua no facilita ni dificulta la comprensió dels escolars ja que les diferents dependències es reconeixen més per l'ús que se'n fa que pel rètol que ho indica. No obstant, la rotulació en una o altra llengua, ens mostra com les escoles públiques catalanes porten a la pràctica un aspecte de la catalanització.

(1) Vegís taules 10 i 11.

IBERIA QUE S'USA EN LA COMUNIDAD CATALANA.

Escoles	Català	Castellà	Altres respostes
1	X		
2	X		
3	X		
4	X		
5		X	
6	X		
7	X		
8			(Català als CBPT) (Castellà a la Inspecció)
9	X		
10	X		
11		X	
12	X		
13		X	
14	X		
15	X		
16			(Català i castellà)
17	X		
18	X		
TOTALS	10	2	2

LLENGUA USADA EN LA CORRESPONDENCIA.

Generalment solen ser els directors de les escoles els encarregats dels tràmits burocràtics i per tant a ells correspon elaborar els escrits que calgui.

Hi ha tres escoles que la correspondència l'escrivien sempre en castellà, els directors d'aquestes escoles parlen habitualment el castellà.

Una directora, de parla castellana, ens assegura que es fa traduir la correspondència al català però, no ha dit pas perquè ho feia així. Cal dir que fer traduir un escrit no implica pas que es tingui interès en aprendre la llengua objecte de traducció.

Dos directors catalans asseguren que utilitzen el català quan es dirigeixen als Serveis Territorials del Departament d'Ensenyament i el castellà quan ho fan a la Inspecció (1).

La resta de les escoles diuen que elaboren la correspondència habitualment en català.

(1) No disposem de dades sobre la llengua utilitzada pels Cos de Funcionaris de la Inspecció però hem fet, a nivell personal, algunes indagacions i fonts properes a aquest estament asseguren que la majoria dels inspectors titulars parlen habitualment el castellà.

INDICIA PARITARI DEB. MESTRES

Mestres

Escola   Catalans   Castellans

1	22	2	90,9 %
2	24	0	100 %
3	9	2	77,3 %
4	20	1	95 %
5	14	5	64,3 %
6	17	4	76,5 %
7	20	2	90 %
8	9	4	55,6 %
9	9	1	88,9 %
10	18	5	72,2 %
11	17	5	70,6 %
12	17	1	94,1 %
13	15	2	87,5 %
14	15	2	87,5 %
15	15	2	87,5 %
16	16	9	43,8 %
17	20	5	75 %
18	21	0	100 %
TOTAL	301	52	82,7 %

LLENGUA HABITUAL DELS MESTRES.

Aquesta pregunta fou recollida d'un sol informador de cada una de les escoles i al realitzar-la preteniem que ens digués, des del seu punt de vista, quina llengua solen utilitzar els mestres a l'escola. En un altre apartat s'han obtingut les informacions individuals dels mestres sobre quina llengua utilitzen habitualment (1)

La taula 13 ens indica que dels 353 mestres que hi ha a l'escola pública catalana, el 82,7% (301 mestres) parlen habitualment el català.

El percentatge individual de cada una de les escoles varia considerablement ja que mentre en algunes escoles hi ha el 100% de mestres de parla catalana altres ostenten percentatges molt més baixos, per exemple; l'escola n. 16 el 43,8%, la n.8 el 55,6% la n. 5 el 64,3%.

Allò que cal mostrar és que el percentatge de mestres de parla catalana de l'escola pública catalana és més elevat que el percentatge corresponent a la resta del col·lectiu de l'escola pública (2).

No sempre es correspon, però, el grau de catalanització de les escoles(3) amb el major o menor percentatge de mestres de parla catalana. Per exemple; l'escola n. 2 té el 100% de mes-

(1) Vegi's taules 30, 31 i 32

(2) Gentil PUIG Treballs de sociolingüística catalana (1980)
Segons l'autor el 64,18% de mestres de l'escola estatal és castellano-parlant. (pàg. 106)

(3) Vegi's apartat V La catalanització de les escoles.

tres que parlen en català i està entre les escoles menys catalanitzades mentre que l'escola n. 16 on el percentatge de mestres de parla catalana només és el 43,8% està dins les escoles més catalanitzades.

Si bé és impensable que es pugui ensenyar el català, ni tampoc cap altra llengua, sense parlar-lo, l'elevació del percentatge de mestres de parla catalana en el sector de l'escola pública, per si sol, no implica pas que el procés de catalanització de l'escola es realitzi a un ritme acceptable. O sigui que ben bé poden estar tots els mestres reciclats i l'escola continuar sense catalanitzar-se.

LLINGUA DE RELACIÓ AMB ELS PARES.

Escoles	Més en català	Més en castellà	Altres respostes
1	X		
2		X	
3			(Depèn)
4	X		
5			(Bilingüe)
6		X	
7	X		
8			(Bilingüe)
9	X		
10	X		
11			(Bilingüe)
12	X		
13			(Bilingüe)
14		X	
15		X	
16	X		
17			(Tendència a fer-ho en català.)
18	X		
TOTALS	8	4	6

LLENGUA DE RELACIÓ AMB ELS PARES.

Segons ens mostra la taula 14, 4 escoles asseguren que es relacionen amb els pares majoritàriament en castellà.

4 escoles ens diuen que les comunicacions amb els pares les fan bilingües.

Podem entendre que una comunicació escrita pugui fer-se en català i en castellà -bilingüe- però no és possible realitzar una comunicació oral bilingüe ja que avui en dia les escoles no disposen de sistemes de traducció simultània.

1 escola diu que té tendència a comunicar-se en català

Hem subratllat tendència perquè han introduït aquesta terminologia a l'hora de contestar el qüestionari. Aquest fet ens fa suposar que més que una realitat d'actuació lingüística és una voluntat d'actuació lingüística la qual cosa no és ben bé el mateix.

1 escola diu que depèn. Cal suposar que només depèn de si l'interlocutor és de parla castellana llavors predomina sempre aquesta llengua.

8 escoles asseguren que es relacionen majoritàriament en català si bé en alguns casos matitzen que, quan fan reunions generals amb els pares solen utilitzar el català però a nivell individual mestre/pare predomina la llengua castellana.

Allò que cal entendre és que el comportament lingüístic dels mestres catalans està supeditat a la llengua utilitzada per l'interlocutor castellà, fet que no passa mai a la inversa.

En cap cas els enquestats parlen que les respectives escoles tinguin una estratègia, a curt o a llarg termini, d'actuació lingüística amb els pares. Això ens permet suposar que difícilment podrà haver-hi un canvi d'actitud lingüística generalitzat amb els pares dels alumnes de l'escola pública catalana.

LONGUEA DE TRADA ENTRE LOS AÑOS.

Recoles	Més en cat.	Igual	Més en cast.
1		X	
2			X
3		X	
4	X		
5	X		
6			X
7			X
8			X
9			X
10			X
11			X
12			X
13			X
14			X
15			X
16		X	
17			X
18	X		

TOTAL

2

3

12

LLINGUA EMPRADA ENTRE ELS ALUMNES.

Les respostes que a la taula 15 s'hi relacionen són orientatives ja que no disposem d'un cens estricte que ens forneixi les dades exactes al respecte, no obstant les apreciacions aquí ressenyades són il·lustratives quant a la incidència de les llengües catalana i castellana en les diverses barriades barcelonines.

Les tres escoles que tenen percentatges majoritaris d'alumnes de parla catalana estan ubicades als barris de:

El Guinardó C.P. Torrent d'En Melis (n. 18)
Sants/Les Corts C.P. Gayarre (n. 5)
Horta C.P. Font d'En Fargues (n. 4)

Les escoles que tenen un percentatge equilibrat d'alumnes de parla catalana i castellana estan ubicades als barris:

Sants/Les Corts C.P. Barcelona (n. 1)
Vallvidrera C.P. Dolors Monsardà (n.3)
Gràcia C.P. Rius i Taulet (n. 16)

Les 12 escoles que tenen una majoria d'alumnes de parla castellana estan ubicades als barris:

Vallcarca C.P. Coves d'En Cimany (n. 2)
Zona Franca/Hort C.P. Isaac Peral (n.6)
El Clot/Camp de l'Arpa C.P. La Farigola (n.7)
Vallcarca C.P. La Farigola de Vallcarca (n.8)
La Sagrada Família C.P. La Sedeta (n.9)
Horta C.P. Mare Nostrum (n.10)

Vallcarca C.F. Montseny (n.11)
Sant Andreu C.F. Príncep de Viana I (n.12)
Sant Andreu C.F. Príncep de Viana II (n. 13)
Sant Andreu C.F. Príncep de Viana III (n. 14)
Sant Andreu C.F. Príncep de Viana IV (n. 15)
Nou Barris C.F. Sant Josep Criol (n.17)

La taula 15 ens indica "grosso modo" que una majoria molt considerable d'alumnes de l'escola pública catalana parla habitualment en castellà.

Si bé les dades que ens forneix la taula 15 s'han recollit d'un sol informador de cada una de les escoles, les xifres que ens indica la taula 33 s'han obtingut de les enquestes individuals que hem passat als mestres de les respectives escoles. Tal com es pot veure les dades de les dues taules mostren similars resultats.

La llengua que utilitzen habitualment els alumnes és un fet que cal tenir molt en compte a l'hora de realitzar una planificació educativa per a catalanitzar l'escola i caldrà, per tant, no oblidar-lo quan sigui l'hora d'elaborar les programacions escolars i en l'aplicació de les tècniques didàctico-pedagògiques que d'aquestes se'n deriven.

HEMENY DE RELACIÓ FERER / ALUMNE
PERA D'IGNES DE CLASSE.

Escoles	Nºs en català	Nºs en castellà	Altres respostes
1	X		
2		X	
3	X		
4	X		
5			(Després del mestre)
6	X		
7	X		
8	X		
9	X		
10			(Fins a 3er. en català)
11		X	
12	X		
13	X		
14	X		
15		X	
16			(Després del mestre)
17			(Tendència a fer-ho en català)
18	X		
TOTALS	11	2	4

LLENGUA DE RELACIÓ MESTRE/ALUMNE FORA D'HORES DE CLASSE.

En la taula 16 s'hi relacionen les respostes que ens donà un sol informador de cada escola si bé cal, també, tenir present les respostes que individualment han donat els mestres al respecte i que es relacionen en les taules 30 i 31. Cal observar que les respostes solen coincidir encara que les tres taules no són ben bé homologables.

Com que la pregunta es refereix al comportament lingüístic dels mestres amb els alumnes en l'àmbit escolar i en el si de les escoles no s'ha realitzat cap estudi en aquest sentit, cal interpretar les dades obtingudes amb les reserves pertinents.

La taula 16 ens indica que 11 escoles utilitzen més el català a l'hora de relacionar-se amb els respectius alumnes mentre que tres escoles solen fer-ho en castellà.

Depèn del mestre, tendència a fer-ho en català, són algunes de les respostes. Sembla ser que cada mestre actua, respecte a la llengua que utilitza amb els alumnes, segons les seves conviccions personals, l'ambigüitat de les respostes així ens ho fa creure.

Es evident que la manca d'un plantejament global d'actuació lingüística en les escoles públiques catalanes actua en detriment de la llengua que es tracta de normalitzar ja que difícilment les actuacions individuals podran reeixir si no hi ha marcada una clara estratègia actuacional, assumida per tots els professionals de l'ensenyament, en vistes a aconseguir la normalització del català en tots i cada un dels àmbits escolars.

MEMORIA D'US DUES CONFERENCES.

Nombre
Escoles Consorci. Català Castellà

1	2	1	1
2	1		1
3	2	1	1
4	2	1	1
5	1	1	
6	1		1
7	2	1	1
8	2	1	1
9	1		1
10	2	1	1
11	2	1	1
12			
13			
14	4	3	1
15			
16	2	1	1
17	2	1	1
18	2	1	1
TOTALS	28	24	24

TABLA 17

LLINGUA D'US DELS CONSERGES.

Els conserges de les escoles formen part del personal no docent. Aquest personal té representació en el Consell de Direcció (1) de les escoles i per tant s'ha d'entendre que en certa mesura està implicat en el procés educatiu.

És pertinent assenyalar que els escolars tenen diversos i constants contactes amb els conserges de l'escola ja que aquests romanen a l'escola en horari lectiu i els alumnes s'hi relacionen en diverses ocasions: a les entrades i sortides, a les hores d'esbarjo, etc.

No és, per tant, balder que ens hagi interessat saber quina llengua solen utilitzar els conserges.

Pel què es pot veure en la taula 17 només el 50% (14 conserges) utilitza el català de forma habitual. Si bé és cert que tots els bidells catalans també parlen i entenen el castellà, tan sols dos de castellans parlen també en català.

No tenim constància que s'hagi plantejat a nivell oficial la possibilitat de promoure la catalanització dels conserges escolars cosa que seria convenient donat que estan en contacte amb els alumnes, mestres i pares, són membres de l'escola i com a tals se'ls atorga representació en el Consell de Direcció.

Fóra convenient que les autoritats educatives o bé els ajuntaments(2) s'adonessin de la necessitat de catalanitzar els conserges quan allò que es pretén és la catalanització de l'escola.

(1) Decret 378/1981 de 8-10-1981. Ordre 5-2-1982 DOG n.262

(2) Els conserges escolars depenen laboralment i econòmicament dels ajuntaments de les respectives localitats.

VIII -

DADES BASIQUES DELS MESTRES.

ELS MESTRES: ENQUESTES CONTESTADES

Escoles N.Mestres N.Enquestes Percentatges

Escoles	N.Mestres	N.Enquestes	Percentatges
1	24	17	70,83
2	24	17	70,83
3	11	5	45,45
4	21	18	85,71
5	19	17	89,47
6	21	21	100,-
7	22	14	63,63
8	13	10	76,92
9	10	10	100,-
10	23	14	60,87
11	22	19	86,36
12	18	} 31	43,06
13	18		
14	18		
15	18		
16	25	17	68,-
17	25	22	88,-
18	21	16	76,19
TOTALS	353	248	70,25

TAULA 18

ELS MESTRES: ENQUESTES CONTESTADES.

Un cop realitzat el treball de camp i amb la documentació al nostre haver disposàvem ja de l'instrument sobre el qual iniciariem el llarg camí de la interpretació de les dades.

Una de les qüestions que primer se'ns presentà fou veure si el nombre d'enquestes contestades, respecte al conjunt total, era prou representatiu.

La representativitat en un treball d'investigació empírica és quantificable, cosa que hem fet en la taula precedent. Els percentatges obtinguts indiquen el major o menor grau de fiabilitat del nostre treball.

Una de les preocupacions fou recabar l'opinió de persones experimentades en el camp de la investigació sociològica per tal de corroborar o refutar la fiabilitat que els percentatges de qüestionaris omplerts ens oferien (1). Després d'obtinguda la conformitat de la fiabilitat ens disposàrem a iniciar el tractament de les dades.

La taula 18 ens mostra els percentatges d'enquestes, per escola i global, que foren contestades pels mestres. Dels 353 mestres de què disposen les 18 escoles, 248 (el 70,25%) contestaren els qüestionaris.

Només en el cas de les escoles: Príncep de Viana I, II, III i IV (escoles 12, 13, 14 i 15) no vàrem aconseguir que ens lliuessin els qüestionaris per separat. S'ha de tenir present

(1) Entrevista amb Jordi Vives, professor de sociologia de l'I.C.E.S.B. feta a Barcelona el 4 de juny de 1.983.

que aquestes escoles, anteriorment eren una de sola, estan en un mateix edifici i alguns serveis com el de consergeria, menjador, etc. són comuns a totes elles. Les enquestes de les quatre escoles, una vegada omplertes, se'ns varen retornar plegades. Aquest fet fa que al llarg de totes les taules que es refereixen als mestres les xifres corresponents a les escoles mencionades sien explicitades de forma conjunta

ELS MESTRES: SEXE

Escoles	Dones	Homes
1	15	2
2	10	7
3	4	1
4	9	9
5	13	4
6	14	7
7	8	6
8	7	3
9	8	2
10	11	3
11	16	3
12		
13		
14	27	4
15		
16	13	4
17	14	8
18	14	2
TOTALS	183	65

TABELLA 4 20

ELS MESTRES: SEXE.

Les motivacions per les quals la professió de mestre està més feminitzada que d'altres no ens pertoca escatir-la aquí ja que en d'altres ocasions i contextos s'han debatut detalladament(1).

En l'actualitat no disposem de les dades oficials que ens permetrien contestar les que es refereixen al percentatge de dones i homes que hi ha a l'escola pública amb els respectius percentatges obtinguts de l'escola catalana. No obstant i si fem referència a un estudi anterior (2) les xifres ens indiquen unes considerables diferències. El percentatge de mestres que exercia a l'escola pública el curs 1.973-74 era: dones el 51,8% i homes el 48,2%, mentre que els que ho fan a l'escola pública catalana són: 73,8% (183 dones) i 26,2% (65 homes).

Aquest fet, que cal que interpretem amb les pertinents reserves, ens mena a creure que a l'escola pública catalana les dones tenen un alt grau de protagonisme.

Allò que ara i aquí cal remarcar, ja que la història no sempre ha fet justícia a les dones, és el percentatge elevat de presència femenina en un esdeveniment avantguardista com és el de la catalanització de l'escola pública.

(1) GAY, QUITLLET, PASCUAL. Societat catalana i reforma escolar Barcelona 1.973 (pàg. 170-172)

Jornades Catalanes de la Dona Documentación y Publicaciones Generales. Barcelona 1976 (pàg. 53-58)

(2) MASJUAN, PINILIA, VIVES L'Educació General Bàsica a Catalunya Barcelona 1979 (pàg. 18)

ELS REGISTRES: EDAT

Escoles	A	B	C	D	
1	1	2	4	10	A-Fins a 24 anys.
2	-	8	6	3	B-De 24 a 29 anys.
3	-	-	2	3	C-De 30 a 34 anys.
4	1	7	5	5	D-De 35 anys en endavant.
5	-	5	4	8	
6	-	3	12	6	
7	3	4	4	3	
8	-	-	-	10	
9	1	5	1	3	
10	3	2	8	1	
11	-	2	2	15	
12					
13					
14	5	11	8	7	
15					
16	1	1	1	14	
17	4	6	2	10	
18	3	7	4	2	
TOTALS	22	63	63	100	

TAULA 20

ELS MESTRES: EDAT.

De la classificació que nosaltres hem establert per esbrinar l'edat dels mestres de l'escola pública catalana, n'obtenim 4 blocs.

El primer bloc, fins a 24 anys, on s'hi troba el 8,9% (22 mestres), representa el bloc més minoritari.

El segon bloc, de 24 a 29 anys s'hi troba el 25,4% (63 mestres), i juntament amb el tercer bloc, de 30 a 34 anys on s'hi troba també el 25,4% (63 mestres) sumen un total de 126 mestres (el 50,8%).

En el quart bloc, de 35 anys en endavant, hi ha el 40,3% (100 mestres).

Simplificant, els mestres que tenen fins a 34 anys representen el 59,7% (148 mestres) mentre que els de 35 anys o més arriben a representar el 40,3% (100 mestres).

Aquestes xifres ens mostren que la majoria dels ensenyants de l'escola pública catalana té 34 o menys anys.

Si contrastem aquestes dades amb les obtingudes en un estudi precedent (1) on la mitjana d'edat dels mestres de l'escola pública és de 38,1 anys ens trobem que els mestres de les escoles catalanes solen ser més joves. És molt probable que una de les causes d'aquest rejuveniment sigui la gran quantitat de nous mestres, procedents de les escoles normals, que s'ha incorporat en el transcurs dels últims anys al magisteri públic.

(1) MASJUAN op. cit. (pàg. 50)

ELS MESTRES: ORÍGEN

Escoles P.P.C.C. Forans

1	14	3
2	13	4
3	5	-
4	15	3
5	14	3
6	15	6
7	11	3
8	7	3
9	8	2
10	11	3
11	12	7
12		
13	25	6
14		
15		
16	14	3
17	17	5
18	15	1
TOTALS	196	52

TAULA 8 21

ELS MESTRES: ORIGEN.

Noti's que hi ha un elevat percentatge de mestres originaris dels Països Catalans (1), el 79% (196 mestres), mentre que la resta, el 21% (52 mestres) són d'origen forà (2).

Si tenim en compte un estudi sociològic anterior (3) on en el sector públic els mestres originaris dels P.P.C.C. representen el 38,1% i els que exerceixen en una zona urbana, com és el cas que ens ocupa, és el 52,6% ens adonarem clarament que la proporció de mestres, segons el seu origen, ha variat considerablement.

Cal interpretar aquestes dades en dos sentits:

- A - Hi ha un travassament de mestres d'origen català, que estava exercint a l'escola pública cap a l'escola pública catalana.
- B - Conseqüentment hi ha un travassament invers de mestres d'origen forà, que estava exercint a l'escola pública catalana cap a l'escola pública (4).

- (1) Quan utilitzem la terminologia de Països Catalans ho fem per fidelitat a la nació catalana ja que de no ser així podríem erròniament considerar, per exemple, que els parlants catalans de la Franja de Ponent són d'origen forà, si bé cal remarcar que no tots els originaris dels P.P.C.C. parlen habitualment català.
- (2) Emprem la terminologia de forà per indicar els mestres que no són originaris dels P.P.C.C. i que no sempre solen ser originaris de l'Estat espanyol, per exemple, hi ha un mestre d'origen brasiler i un originari del Marroc.
- (3) MASJUAN, PINILLA, VIVES, Op. Cit. (pàg.52)

Tot això ens indica, per una banda, que hi ha un interès per part dels mestres originaris dels P.P.C.C. a exercir en una escola que ha optat per la catalanització i que per tant són més conscients del procés de normalització lingüística. Per altra banda, la resta de les escoles públiques es veu desposseïda d'aquests professionals més conscients.

Aquest trasvassament pot realitzar-se, com de fet així ha estat, molt ràpidament ja que a cada curs els mestres tenen la possibilitat de canviar d'escola. Si a més s'hi sumen les particulars facilitats que un mestre, amb una titulació de català, té per a accedir a l'escola pública catalana, d'això en resulta que en un mínim termini de temps pot produir-se un fenomen aberrant de polarització.

Al nostre entendre si arriba el cas que d'una manera generalitzada els mestres es polaritzen per qüestions de llengua, o sia que els de parla catalana romanen en unes escoles i els de parla castellana en d'altres es crearan uns antagonismes que difícilment podrem superar amb declaracions de bona voluntat. Un cop establerta la divisió dels mestres serà molt difícil arribar a una entesa comuna.

(4) Si bé els dos tipus d'escola, tant l'escola pública com l'escola pública catalana pertanyen al mateix col·lectiu hi ha hagut un tractament diferent per part de la legislació ja que les formes d'accés dels mestres a les escoles es realitzen en dos tipus diferents de concurs i per tant, de fet, hi ha una divisió que prové dels mateixos organismes oficials.

Si en un principi i per donar suport a la iniciativa d'uns mestres i d'uns pares que volien catalanitzar l'escola de llurs fills semblava correcte que es proporcionés a l'escola el personal docent adequat, quant a preparació en català, en l'actualitat i preveient les conseqüències que es podrien generar de seguir amb aquesta política educativa que mena cap a la polarització - divisió dels mestres, caldria que els estaments oficials estudiessin a fons el problema i abans que no fos massa tard realitzessin les oportunes rectificacions.

ELS REGISTRES FORANS: ANYS DE PERMANENCIA A CATALUNYA.

Escoles	N. Forans	N. Anys
1	3	27-14-12
2	4	15-24-14-5
3	-	
4	3	25-12-14
5	3	10-13-11
6	6	12-26-13-14-10-2i1/2
7	3	19-25-14
8	3	13-18-27
9	2	30-12
10	3	9-9-10
11	7	29-37-18-16-14-14-(*)
12		
13		
14	6	27-4-1-27-16-(*)
15		
16	3	17-32-(*)
17	5	12-19-14-15-20
18	1	20
TOTAL	52	

(*) No contesta

TAULA 02

ELS MESTRES FORANS: ANYS DE PERMANENCIA A CATALUNYA.

Segons les dades obtingudes d'un estudi sociològic anterior (1) el 38,1% dels mestres de l'escola pública, que exercien a Catalunya, eren originaris dels Països Catalans. La proporció varia considerablement quan mostrem les xifres obtingudes corresponents a l'escola pública catalana on només el 21% (52 mestres) són originaris de fora dels P.P.C.C.

En la taula 22 s'ha especificat el nombre de mestres forans de cada escola i el nombre d'anys que porten cada un a Catalunya.

La mitjana d'anys que els 52 mestres forans porten a Catalunya ascendeix a 16,5 anys.

Com pot veure's la majoria d'aquests mestres fa molt de temps que està a Catalunya. La majoria d'ells provenen de les èpoques de més forta immigració.

Relació de dècades i nombre de mestres immigrants.

Dècada dels anys 40	1	mestres.
Dècada dels anys 50	11	"
Dècada dels anys 60	19	"
Principis de la dècada dels 70 . .	16	"
Dècada dels anys 80	2	"
Mestres que no contesten	<u>3</u>	"
	52	mestres

Vegi's figura 6.

(1) MASJUAN, PINILLA, VIVES. Op. Cit. (pàg.52).

De la relació anterior se'n dedueix que la immigració massiva de mestres a Catalunya s'aturà als inicis de la dècada dels anys 70 i d'això se'n pot concloure que dels mestres d'origen forà, que actualment exerceixen a Catalunya, la majoria hi pensa romandre amb caràcter indefinit ja que els que pensaven marxar van fer-ho quan es va iniciar el procés autonòmic on la característica essencial era la gran quantitat de mestres de l'escola pública que sol·licitaren el trasllat en els concursos corresponents.

En l'esdevenidor és de suposar que hi haurà una tendència, per part dels docents, de romandre en el seu país d'origen cosa que per una banda afavoriria la normalització lingüística de l'escola pública i per l'altra s'erradicarien els continus desplaçaments que alguns mestres realitzaven al llarg de la seva vida docent. Això permetria una major adaptació i arrelament dels mestres al seu lloc de treball.

N.
mestres

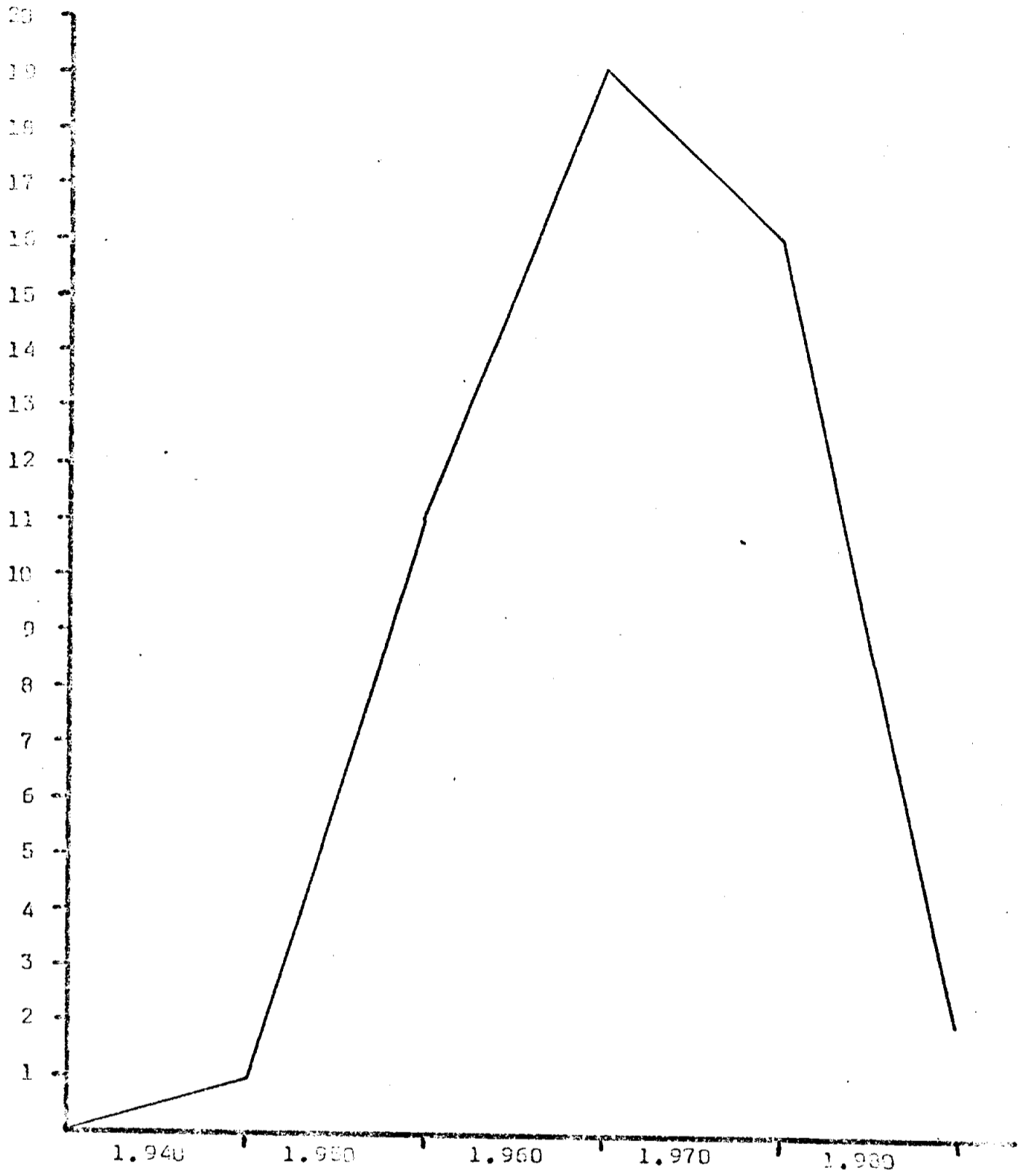

Fig: 6 GRÀFICA LINEAL DE LA IMMIGRACIÓ DELS MESTRES.

ELS MESTRES: TITULACIO.

Escoles	Mestre	Llicenciat	Ambdues	
1	10	-	7	
2	12	3	2	
3	4	1	-	
4	14	2	2	
5	11	3	3	
6	12	2	6	(*)
7	7	1	6	
8	8	-	2	
9	5	2	3	
10	13	-	1	
11	16	2	1	
12				
13	23	6	2	
14				
15				
16	17	-	-	
17	15	2	4	(*)
18	13	1	2	
TOTALS	180	25	41	2(*)

(*) Mestres de català sense títol de mestre.

ELS MESTRES: TITULACIÓ.

El 72,6% (180 mestres) ha accedit a l'escola amb el títol de "Diplomado en Profesorado de E.G.B." o amb el de "Maestro de Enseñanza Primaria" (1).

El 16,5% (41 mestres) accediren al lloc de treball amb la titulació de mestre i més tard varen realitzar una llicenciatura universitària, no sembla pas possible que ho fessin a l'inrevés.

El 10,1% (25 mestres) són llicenciats universitaris. Qualsevol llicenciatura possibilita l'exercici docent (2).

El 0,8% (2 mestres) només són mestres de català. Aquesta titulació solament permet exercir la docència per un període determinat de temps als qui donaven classes de català a les escoles. Es concedí un termini de 5 anys per tal que es treguessin un títol que els permetés exercir la docència(3).

Les xifres ens mostren l'interès que els professors d'E.G.B. tenen per l'estudi universitari.

- (1) Quedaren homologats els dos títols per la "Orden del 14-9-1978" publicada al "B.O.E. el 30-9-1978".
- (2) Article 39.1 de la "Ley General de Educación".
- (3) La "Ley General de Educación" especifica que els requisits per a accedir al "Cuerpo de Profesores de E.G.B." és ser llicenciat o diplomad universitari.

Tot seguit passem a exposar com les distintes titulacions incideixen segons els sexes:

	<u>Mestres</u>	<u>Llicenciats</u>	<u>Ambdues</u>	<u>Esn. Català (4)</u>
Dones	142(77,6%)	15(8,2%)	25(13,7%)	1(0,5%)
Homes	38(58,5%)	10(15,4%)	16(24,6%)	1(1,5%)

(4) Mestres de català anomenats també Especialistes de català.

ELS REGISTRES D'ALUMNAT DE CATALUNYA.

Escoles	A	B	C	D	E
1	-	6	6	4	1
2	-	6	8	3	-
A - Llicenciatura Filologia Catalana.	3	1	1	1	2
B - Mestre de Catalunya.	4	4	9	4	1
C - Reciclatge de 1er. cicle.	5	6	1	8	2
D - Estan realitzant el 1er. cicle.	6	13	1	8	2
7	1	4	5	4	-
E - No han realitzat cap reciclatge.	8	5	1	1	3
9	-	3	5	1	1
10	-	6	3	5	-
11	1*	4	2	5	8
12					
13	-	13	13	5	-
14					
15					
16	-	3	5	2	7
17	-	7	13	5	-
18	-	6	3	2	-
TOTALS	2	94	78	58	27

(*): És llicenciat en F.C. i Mestre de Catalunya.

ELS MESTRES: TÍTOLS DE CATALÀ.

Si abans hem parlat de quina era la titulació dels mestres per a accedir al cos de professors d'E.G.B., ara passem a tractar de les titulacions que aquests professionals tenen en matèria de català.

Arran de la promulgació del Reial Decret 2092/1978 de 23 de juny que estableix el català com a matèria normativa per als alumnes d'E.G.B., Batxillerat i Formació Professional, el coneixement del català per part dels professors d'E.G.B. ha esdevingut una necessitat.

Amb anterioritat els Instituts de Ciències de l'Educació de les universitats ja havien programat cursos de català i la seva didàctica en concepte del que estableix la "Ley de Educación General Bàsica" (1970) i el Decret de llengües "vernaculas" (1975).

En el curs 1.978-79 s'estableix el Reciclatge de Català, la Generalitat de Catalunya és l'encarregada de la coordinació i supervisió dels Cursos de Reciclatge i la seva organització és a cura dels Instituts de Ciències de l'Educació de les tres universitats catalanes: Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona i Universitat Politècnica de Barcelona.

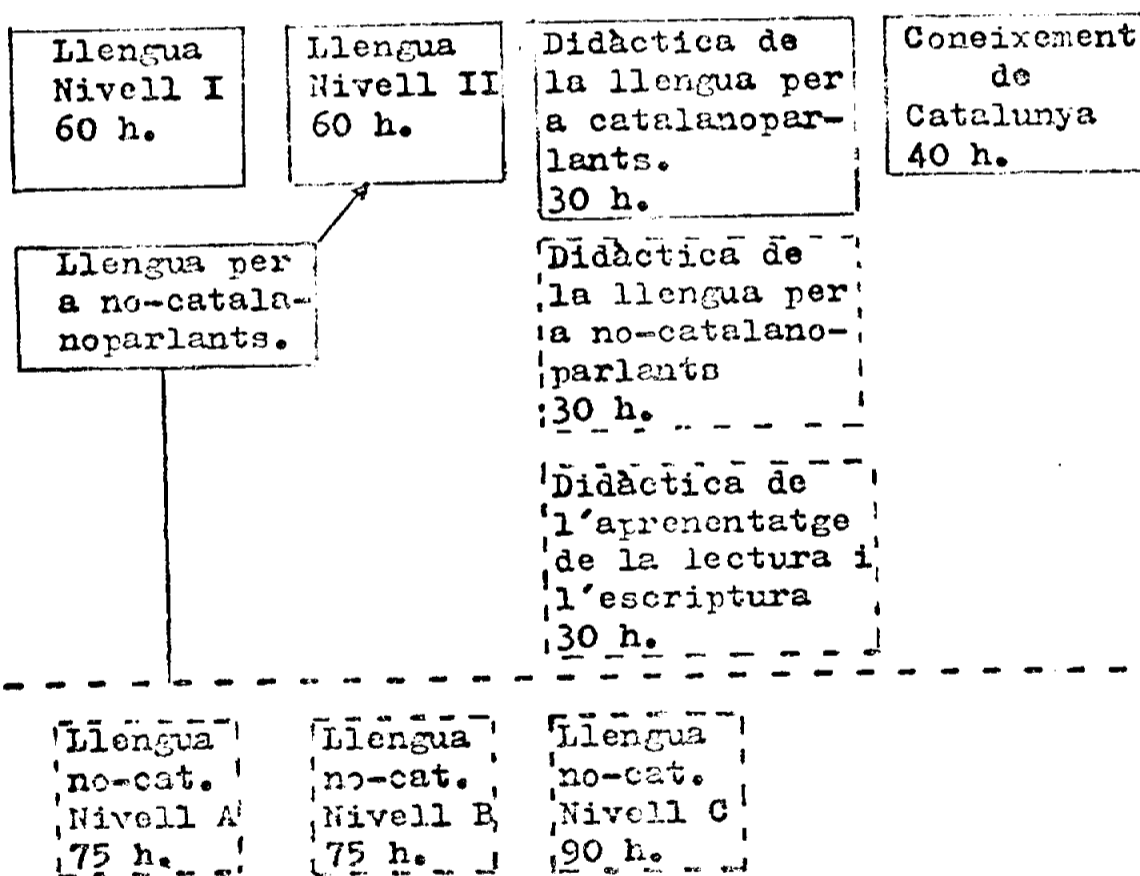
El Reciclatge de Català possibilita als mestres obtenir uns coneixements de llengua i la seva didàctica, així com també de cultura catalana que els capacitaran per a contribuir a la normalització del català.

Des que a les escoles públiques catalanes s'hi accedeix per un concurs a part, són requerits als mestres uns coneixements mínims de català que en aquest cas s'acrediten per les titulacions corresponents, que s'atorguen en els cursos de reciclatge.

L'estructura del Reciclatge de Català consta de dos cicles. La superació del primer cicle capacita per a l'ensenyament del català a Preescolar i a la primera etapa de l'E.G.B., i en català a tota l'E.G.B. La superació del segon cicle capacita per a exercir l'ensenyament del català a segona etapa.

Estructura del reciclatge de català (1)

Primer cicle: Capacita per a l'ensenyament del català a Preescolar i primera etapa d'E.G.B. i en català a tota l'E.G.B., llevat del català a segona etapa.

Hi haurà un test classificatori per saber a quin Nivell han d'accedir els alumnes que es matriculen per primera vegada.

Superades les proves finals del Nivell C s'accedeix a Llengua Nivell II.

Segon cicle: Capacita per a l'ensenyament del català a segona etapa d'E.G.B.

Llengua Nivell III 60 h.

Didàctica de la llengua per a catalanopar- lants. 30 h.

Geografia i Història 50 h.

Literatura 30 h.

Didàctica de la llengua per a no-catalano- parlants. 30 h.
--

Didàctica de l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura 30 h.
--

El Diploma de Mestre de Català, habilita per a l'ensenyament a preescolar i E.G.B. i s'obté després d'haver realitzat el primer cicle i a més Llengua III, Geografia i Història, Literatura i una altra unitat Didàctica, que haurà de ser Didàctica de la Llengua per a catalanoparlants, si aquesta no s'hagués cursat en el primer cicle.

(1) Full d'Informació a les Escoles de la Direcció General d'Ensenyament Primari. Barcelona 15-9-1982 n. 20

Cal només assenyalar que els mestres que accediren al lloc de treball amb anterioritat a que les escoles fossin promulgades escoles catalanes no se'ls requerí, com és obvi, cap mena de titulació de català. Aquest és el cas de 27 mestres que representen el 10,9% sobre el total. No obstant els professors que ja estaven a les escoles respectives abans de la catalanització era el 47,2% (117 mestres).

Aquestes dades ens mostren l'interès i voluntat dels professionals de l'ensenyament quant a posar-se al dia en els coneixements de català tot i que no els ha estat exigida aquesta titulació.

Tal com podem comprovar en la taula 24 les xifres ens indiquen l'elevat percentatge de mestres, el 89,1% (221 mestres) que han realitzat algun tipus de reciclatge.

Clourem l'anàlisi d'aquestes dades amb el reconeixement que mereix l'esforç i interès que els mestres estan realitzant quant a superar l'"assignatura" que ens havia estafat tants d'anys la dictadura franquista.

IX -

DADES LINGUISTIQUES DELS MESTRES.

ELS MESTRES; COMPLEMIENT ORAL DEL CATALA.

Escoles	Nº	Poc	Gens
1	17	-	-
2	17	-	-
3	5	-	-
4	18	-	-
5	17	-	-
6	20	1	-
7	13	1	-
8	10	-	-
9	9	1	-
10	14	-	-
11	19	-	-
12			
13	31	-	-
14			
15			
16	16	1	-
17	22	-	-
18	16	-	-
TOTALS	244	4	-

TABLA 25

ELS REGISTRES: COMPENDIÓ ESCRITA DEL CATALA.

Escales	Bé	Poc	Gens
1	15	1	-
2	17	-	-
3	5	-	-
4	13	-	-
5	17	-	-
6	20	1	-
7	14	-	-
8	10	-	-
9	10	-	-
10	14	-	-
11	19	-	-
12			
13			
14	31	-	-
15			
16	16	1	-
17	22	-	-
18	16	-	-
TOTALS	245	3	-

TAPLA 25

ELS DECRETES: EXPRESIÓ ORAL EN CATALÀ.

Escoles	Bé	Beu	Gens
1	14	2	1
2	16	1	-
3	4	1	-
4	16	2	-
5	15	2	-
6	18	1	2
7	13	1	-
8	9	-	1
9	8	1	1
10	12	2	-
11	14	3	2
12			
13	29	1	1
14			
15			
16	16	-	1
17	20	2	-
18	16	-	-
TOTALS	220	19	9

1111 27

ELS MESTRES: COMPREENSSIÓ I EXPRESSIÓ DEL I EN CATALÀ.

D'entrada hem d'assenyalar que les respostes dels mestres i per la forma en que foren plantejades les preguntes s'han d'entendre qualitativament més que quantitativament. Així, doncs, allò que els mestres expressen en les taules 25, 26 i 27 és si la seva comprenssió i expressió del i en català és bona, poc bona o gens bona.

La taula 25 ens indica que el 98,4% (244 mestres) comprèn bé el català mentre que l'1,6% (4 mestres) el comprèn poc.

La taula 26 ens mostra que el 98,8% (245 mestres) comprèn bé el català escrit i l'1,2% (3 mestres) el comprèn poc.

La taula 27 ens assenyala que el 88,7% (220 mestres) s'expressa bé en català, el 7,7% (19 mestres) s'expressa poc bé en català i el 3,6% (9 mestres) no parla gens en català.

Les tres taules anteriors ens evidencien una gradació, respecte a la comprenssió i expressió del i en català. Aquesta gradació es pot considerar lògica ja que ens indica l'ordre pel qual s'aprèn una llengua tant si és de bell nou (la primera llengua) com si és adquirida en segon lloc (la segona llengua). El primer pas d'adquisició és la comprenssió oral -adquisició passiva- mentre que el segon pas és l'expressió -adquisició activa-. És per aquest motiu que hi ha més mestres que entén el català que no pas el parla.

Si bé són una minoria els mestres de l'escola pública catalana que entén però que no parla en català a l'escola, no s'ha pas d'admetre aquest fet com a definitiu i inamovible, almenys a la llarga, ja que una actitud obertament oposada a parlar el català podria generar hàbits semblants als alumnes, per una simple qüestió mimètica, i això repercutiria a la llarga en detriment de la llengua que es tracta de normalitzar.

A la vista de les dades precedents se'n pot concloure que són una majoria els mestres que comprenen i parlen bé el català, almenys és això el què creuen, i encara que són els cursos de reciclatge els que oficialment habiliten per a l'ensenyament del i en català és interessant recollir la informació que el propi parlant té al respecte.

ELS MESTRES: CLASSES IMPARTIDES DE CATALA.

Escoles	Si	No
1	11	6
2	15	2
3	3	2
4	11	7
5	12	5
6	12	9
7	8	6
8	7	3
9	8	2
10	8	6
11	7	12
12		
13	22	9
14		
15		
16	14	3
17	13	9
18	13	3
TOTALS	164	84

TABLA 28

ELS MESTRES: CLASSES IMPARTIDES EN CATALÀ.

A les escoles d'E.G.B. el temps dedicat a la llengua catalana, segons la legislació vigent (1) és d'un mínim de tres hores setmanals.

Les tres hores de català a la setmana representen el 13,3% de l'horari lectiu i si tenim en compte que el 66,1% (164 mestres) fan les respectives classes de català és obvi que aquestes escoles disposen de suficient personal docent preparat per a impartir aquesta àrea.

Per impartir català a Primer Cicle allò que és més important és que el mestre domini l'expressió oral de la llengua catalana, a Segon Cicle i a Tercer Cicle es requereix que el mestre domini, també, l'expressió escrita.

Les escoles solen proposar als especialistes de català que facin les classes de Tercer Cicle on és necessari un més ampli domini de la llengua escrita. A Segon Cicle cal que el mestre tingui algun tipus de reciclatge i a Primer Cicle és, només, imprescindible que el mestre domini el català parlat.

No obstant allò que ha de pretendre l'escola pública catalana és d'usar el català com a llengua vehicular d'ensenyament i és en aquest ordre de coses que es fa del tot imprescindible que tots els mestres tinguin una preparació adequada en català.

(1) Decret 142 de 8 d'agost de 1.980 de la Generalitat de Catalunya.

ELS COSTRES: ABEES IMPARTIDES EN CATALA.

Escoles	Si	No
1	12	5
2	15	2
3	4	1
4	16	2
5	15	2
6	13	8
7	12	2
8	7	3
9	9	1
10	13	1
11	8	11
12		
13	21	10
14		
15		
16	12	5
17	18	4
18	15	1
TOTALS	190	58

ELS MESTRES: ÀREES IMPARTIDES EN CATALÀ.

Impartir una àrea en català significa fer servir el català com a llengua vehicular d'ensenyament o sia utilitzar el català a nivell oral -comprensió i expressió- i a nivell escrit -comprensió i expressió-.

La majoria dels alumnes que assisteix a l'escola pública catalana té el castellà com a primera llengua -taula 30- i el català s'ha d'introduir com a segona llengua. Tenir en compte aquest fet és de rellevant importància quan un professor es proposa impartir una àrea en català.

D'entrada cal que remarquem que l'aprenentatge de la lecto-escritura es realitza sobre una base de comprensió i expressió oral i d'igual manera caldrà que es realitzi l'aprenentatge d'una segona llengua de tal manera que l'alumne abans d'iniciar-se en la llengua escrita haurà de tenir determinat grau de comprensió i expressió oral.

En el parvulari i també durant tot el Primer Cicle d'E.G.B. la llengua es treballa de forma oral i s'hi introdueix l'expressió escrita. A Segon Cicle i a Tercer Cicle l'aprenentatge escrit adquireix cada cop més importància de tal manera que és impensable que es pugui realitzar l'aprenentatge de cada cicle sense haver superat l'immediat anterior.

En base a aquestes apreciacions inicials pot veure's com hi ha una progressió en els aprenentatges dels diversos cursos. Cada curs s'ha d'entendre en relació amb l'immediat anterior i posterior. En aquest ordre de coses queda palès que la catala-

nització de l'escola hauria de posar especial atenció en el Primer Cicle d'ensenyament on es posen les bases per als aprenentatges successius.

La taula 29 ens indica que el 76,6%(190 mestres) fa una o més àrees en català. Cal remarcar, però, que alguns mestres que asseguren que fan àrees en català no sempre l'utilitzen en les formes oral i escrita ja que en alguns casos s'utilitzen llibres de text en castellà o són àrees, com pretecnologia, gimnàs, etc. on la llengua només s'utilitza oralment. Per tant les dades anteriors cal interpretar-les amb les respectives reserves.

ELS DIBUIXES: LLINGUA USADA DEL MÈTODE A A HORES DE CLASSE
SEGON L' LINGUA/A P. ALA EN CASTELLÀ.

	Escoles	A B		
		Castellà	Català	
A - Procuro fer-ho en Castellà.	1	5	12	
	2	8	8	1 no contesta
B - Procuro fer-ho en Català.	3	1	4	
	4	5	12	1 no contesta
	5	4	11	1 amb les dues llengües
	6	7	13	1 no contesta
	7	2	12	
	8	4	6	1 depèn
	9	3	7	
	10	2	11	1 segons el moment
	11	12	6	1 no contesta
	12			
	13	7	24	
	14			
	15			
	16	7	10	
	17	6	16	
	18	1	15	
TOTALS		74	157	7

TAULA 30

ELS MESTRES: LLENGUA USADA PEL MESTRE/A A HORES DE CLASSE
QUAN L'ALUMNE PARLA EN CASTELLA.

Es avinent que recordem les paraules de Miquel Strubell quan ens diu: "El mestre és potser la figura que amb més força s'imprimeix als alumnes, després de llurs pares. Com ells, en certa mesura la seva conducta és concebuda com a típica dels adults de la societat que envolta l'escola. Hi ha, un cop més, dues maneres de reaccionar davant els alumnes, que reflecteixen les dues maneres d'entendre el paper de l'escola dins la societat.

Per un cantó hi ha la teoria del respecte de l'alumne, segons la qual el mestre parla a cada alumne en la llengua corresponent. Aquesta solució és la preferida per la majoria dels mestres segons una enquesta recent (Pol, Gili i Domènech 1979 taula 15, dona un 65%). Segons una altra, els mestres creuen, en un 81%, que les classes només han de ser impartides en català si tots els alumnes -o més d'un 75%- són catalanoparlants (Sarramona 1.980).

D'altra banda hi ha la teoria de la integració en la societat futura, la qual exigeix -en les circumstàncies actuals de predomini del castellà en els mitjans de comunicació i principalment a la televisió i al cinema- una atenció especial i primordial al català. En vista de la similitud de les dues llengües, i de la possibilitat d'aconseguir un bon nivell de català ja en edat pre-escolar sense traumes, aquesta solució podria, pot i haurà de ser fomentada -en la meua opinió- si volem evitar un resultat del qual molt poc es parla" (1)

(1) STRUBELL i TRUBETA, Miquel "El paper del sistema escolar en la normalització lingüística de Catalunya" dins, Natio-
nalia VI C.I.E.M.E.N. Publicacions de l'Abadia de Montser-
rat. Badalona 1981 (pàg. 27)

Tal com podem veure en la taula 30 el 67,4% (167 mestres) assegura que procura parlar als seus alumnes en català durant les hores de classe, quan l'alumne se'ls dirigeix en castellà.

Un 29,8% (74 mestres) afirma que ho fa en castellà.

4 mestres no contesten mentre que 3 diuen, que depen, amb les dues llengües i segons el moment, respectivament.

Si bé la majoria dels mestres tendeix a parlar en català a hores de classe quan l'alumne se'ls dirigeix en castellà notem que hi ha un nombre considerable de professors que continua fent-ho en castellà.

No podem cloure aquest apartat sense evidenciar que s'està molt lluny d'aconseguir un canvi d'actitud lingüística generalitzat, per part dels mestres, dins el context escolar.

Els professors de l'escola pública catalana haurien de tenir molt clar -cosa que per ara no és així- que el respecte per la llengua de l'alumne deuria estar supeditat al respecte per la llengua de l'escola. La utilització habitual del català a l'escola pública catalana no deuria ser en cap cas qüestionable.

Cal, doncs, que els mestres revisin les seves actituds lingüístiques i que es plantegin quines haurien de ser les estratègies que tots deuriem seguir en vistes a la consecució de la catalanització real de l'escola.

ELS CENTRES: Llengua usada pel mestre/a fora de classe
amb l'alumne/a parla en castellà.

Escoles	A	B	
	Castellà	Català	
A - Procuro fer-ho en Castellà. 1	4	12	1 depèn.
2	3	14	
B - Procuro fer-ho en Català. 3	1	4	
4	3	14	1 no contesta
5	3	13	1 amb les dues llengües
6	4	16	1 no contesta
7	2	12	
8	4	6	
9	2	8	
10	2	11	1 segons el moment
11	13	6	
12			
13	5	26	
14			
15			
16	8	9	
17	7	15	
18	1	15	
TOTALS	62	181	5

TAULA 31

ELS MESTRES: LLENGUA USADA PEL MESTRE/A FORA DE CLASSE QUAN L'ALUMNE PARLA EN CASTELLÀ.

Els de la nostra generació hem viscut durant molts anys una situació de submissió lingüística que ha generat hàbits i actituds lingüístiques desfavorables al català de tal manera que el castellà és usat, generalment, quan un dels interlocutors parla en aquesta llengua. El catalanoparlant que empra la seva llengua davant una persona de parla castellana pot ser vist com agressiu pel seu interlocutor el fenomen, però, no es dona mai a la inversa.

Les dades que hem obtingut en la taula 31 ens mostren que un 73% (181 mestres) dels mestres contesten o es dirigeixen en català als seus alumnes de parla castellana.

El 25% (62 mestres) contesten en castellà quan l'alumne els parla en aquesta llengua.

2 mestres no contesten mentre que 3 mestres ens diuen que, depèn, segons els moments i amb les dues llengües. Cal entendre que aquesta oscil·lació actua, en la majoria dels casos, en detriment del català.

Les dades anteriors ens mostren com una part dels mestres de l'escola pública catalana ha posat en pràctica un canvi d'actitud lingüística trencant els esquemes habituals anteriors i adoptant una actitud que pel què té d'innovadora esdevé revolucionària. És de preveure que els mestres que han optat pel canvi d'actitud lingüística no podran reeixir en el seu intent si aquest fenomen no trascendeix a la majoria-totalitat de mestres de l'escola de tal manera que esdevingui una pràctica quotidiana.

Els mestres han d'aconseguir que els seus alumnes aprenguin el català i n'adoptin l'ús i migrats resultats obtindran si no empren tots i en tot moment el català. Contràriament, és fàcil de preveure que, el mimetisme dels escolars jugarà a favor de l'adopció de les actituds lingüístiques més generalitzades.

Es, per tant, del tot imprescindible que a les escoles públiques catalanes tots els professionals es proposin una mateixa línia d'actuació i aquesta passa per l'adopció d'unes molt concretes i determinants actuacions lingüístiques.

ELS CENTRES: Llengua utilitzada als CL, JSTRES I REUNIONS.

Escoles		A	B	
A - Majoritàriament castellà.	1	2	15	
	2	-	17	
B - Majoritàriament català	3	1	4	
	4	1	15	1 no contesta.
	5	-	14	3 amb les dues llengües.
	6	3	13	
	7	1	13	
	8	1	9	
	9	1	9	
	10	2	12	
	11	9	9	1 no contesta
	12			
	13	2	29	
	14			
	15			
	16	4	13	
	17	3	19	
	18	-	15	
TOTALS		30	213	5

TABLA 32

ELS MESTRES: LLENGUA UTILITZADA ALS CLAUSTRES I REUNIONS.

En aquest apartat allò que volíem esbrinar és quina llengua solen utilitzar els mestres de l'escola pública catalana en els claustres i reunions que tenen lloc en el context escolar.

Com és ben sabut el claustre de professors (1) és un dels òrgans col·legiats de govern dels centres públics de Preescolar i E.G.B. i està format per la totalitat dels mestres que integren la plantilla.

Mentre el 85,9% (213 mestres) utilitza el català a les reunions, el 12,1% (30 mestres) utilitza habitualment el castellà. 3 mestres asseguren que parlem amb les "dues llengües". 2 mestres no contesten.

El català és la llengua majoritàriament emprada entre els mestres a les reunions i claustres no obstant encara hi ha mestres que canvien de llengua quan el seu interlocutor és de parla castellana.

(1) Resolució 26 d'agost de 1.982 D.O.G. de 29-9-82

X -

HIPOTÈTIC MODEL D'ORGANIGRAMA ESCOLAR PER DEPARTAMENTS.

A tall d'exemple exposem un model hipotètic d'organigrama escolar que ens il.lustra de com s'organitza la tasca pedagògic-didàctica en el sí de les escoles.

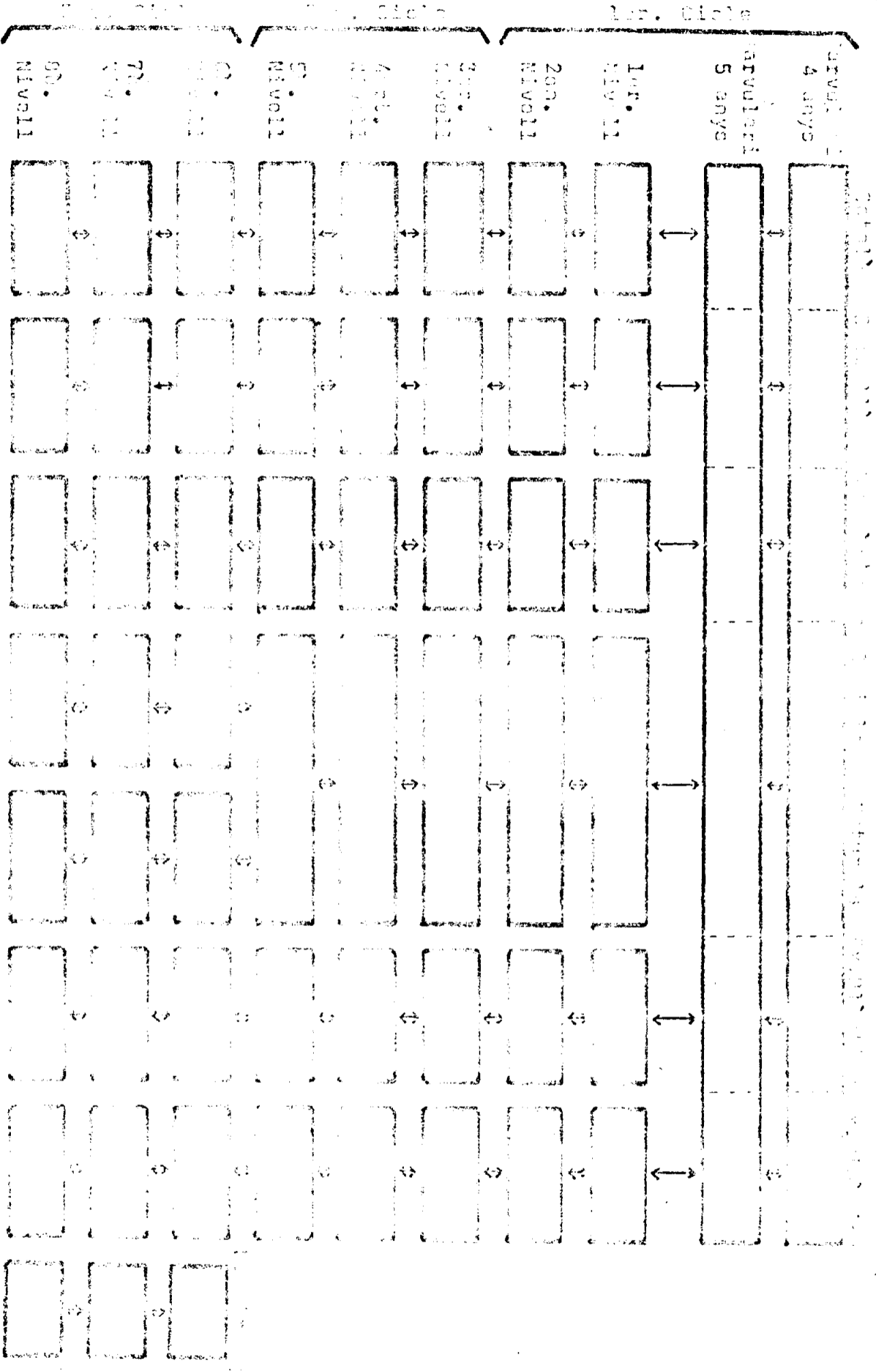
Les diverses àrees d'aprenentatge són tractades dins els Departaments escolars. En cada Departament s'hi programa una sola àrea de tal manera que des del parvulari fins a 8è curs hi ha una continuïtat tenint sempre en compte el curs anterior i l'immediat posterior. L'organització per Departaments és, per tant, vertical.

Una lectura horitzontal de l'organigrama ens mostra el ventall d'àrees que hi ha a cada curs. En el cas que hi hagi més d'un curs per nivell també es fa necessària una organització horitzontal.

La presentació anterior ens evidencia que no és possible que cada mestre/a actuï aïlladament al marge del què s'està fent a la resta de l'escola, que hi ha una continuïtat i una progressió d'un nivell a l'altre de tal manera que es fa imprescindible actuar en equip. És en aquest sentit que nosaltres veiem l'obligatorietat d'una cohesió interna en el claustre de professors a l'hora d'elaborar propostes i assumir-les.

Es d'esperar que a l'escola pública catalana els diversos aspectes lingüístics deuriem ser tractats i assumits de forma preferencial per tots els professionals, de no ser així difícilment podrà aconseguir-se la tan esperada normalització lingüística.

MINIPLIC MODEL DEVELOPMENT AND CONTROL PROGRAM

ELS MESTRES: LLENGUA USADA PELS ALUMNES A CLASSE.

	Escoles	A	B	C	% majoritari
A - Majoritàriament castellà.	1	5	11	1	castellà
B - Majoritàriament català.	2	15	2	-	castellà
	3	1	4	-	català
C - Percentatge equilibrat.	4	7	6	5	igual
	5	1	8	8	català
	6	19	-	2	castellà
	7	9	3	2	castellà
	8	4	3	2	castellà
	9	2	4	4	català
	10	9	1	4	castellà
	11	12	4	3	castellà
	12				
	13				
	14	18	12	1	castellà
	15				
	16	1	9	7	català
	17	10	6	6	castellà
	18	1	9	6	català
	TOTALS	114	82	52	
		46%	33%	21%	

TAULA 33

ELS MESTRES I LA DIRECCIÓ: OPINIÓNS SOBRE LA LENGUA MAJORITARIAMENTE UTILITZADA PELS ALUMNES A L'ESCOLA.

Escoles	Els mestres		La direcció
1	català	← ---- →	igual
2	castellà	←————→	castellà
3	català	← ---- →	igual
4	igual	← ---- →	català
5	català	←————→	català
6	castellà	←————→	castellà
7	castellà	←————→	castellà
8	castellà	←————→	castellà
9	català		castellà
10	castellà	←————→	castellà
11	castellà	←————→	castellà
12		←————→	castellà
13		←————→	castellà
14	castellà	←————→	castellà
15		←————→	castellà
16	català	← ---- →	igual
17	castellà	←————→	castellà
18	català	←————→	català

Català = Majoritàriament el català.

Castellà = Majoritàriament el castellà.

Igual = Percentatge equilibrat de català i castellà.

ELS MESTRES: LLENGUA USADA PELS ALUMNES A CLASSE.

El 46% (114 mestres) assegura que el castellà és la llengua majoritàriament emprada pels alumnes a classe. El 33% (82 mestres) ens diu que els seus alumnes utilitzen majoritàriament el català mentre que el 21% (52 mestres) afirma que el percentatge de parlants d'una i altra llengua és equilibrat.

La taula 33 ens indica "grosso modo" que el castellà és la llengua majoritàriament emprada pels alumnes a classe. Per extensió cal entendre que també l'usen en d'altres contextos de l'àmbit escolar.

Les opinions recabades dels mestres són d'apreciació subjectiva ja que en cap cas s'han realitzat proves a l'alumnat per tal de saber percentatges de parlants d'una i altra llengua i àmbits d'utilització.

Cal assenyalar, no obstant, que els mestres solen ser prou coneixedors de la realitat del grup classe del qual són tutors com per saber quina és la llengua més freqüentment usada pels alumnes i en conseqüència les seves opinions ens mereixen una certa fiabilitat.

Posat que hem obtingut similar tipus d'informació per dos camins diferents, per una banda de tots i cada un dels mestres que han contestat el qüestionari i per l'altra, dels informadors de les respectives escoles, farem un paral·lelisme entre les taules 34 i 35 i n'establirem correspondències.

La taula 33 expressa les opinions dels mestres sobre la llengua majoritàriament emprada pels alumnes.

La taula 35 expressa l'opinió dels directors.

Establirem dos tipus de correspondències entre les taules 34 i 35, l'assenyalada amb una fletxa contínua quan l'opinió dels informadors respectius és igual. L'assenyalada amb una fletxa discontinua, quan hi ha un cert grau de discrepància - si l'un creu que predomina el català mentre que l'altre creu que el percentatge és equilibrat o viceversa-. No assenyalarem amb cap tipus de fletxa quan les dues opinions són oposades completament - el cas de l'escola 9 C.P. La Sedeta ja que mentre els mestres opinen que hi ha majoria catalana l'altre informador opina que la majoria dels alumnes són de parla castellana-.

Cal assenyalar que les apreciacions dels professionals de l'ensenyament, tal com es mostren en les taules precedents, es corresponen en la majoria dels casos i per tant les dades obtingudes són detenedores d'un alt grau de fiabilitat.

ELS MESTRES: FONTS D'ACCÉS A L'ESCOLA DE LANA.

Escoles	A	B	
1	13	4	
A - Ja estava a l'escola quan va passar a Escola Catalana.	2	7	3 no contesta
3	1	4	
4	3	8	6 no contesta 1 comissió de serveis
B - Accés per cada curs.	5	7	10
6	15	2	4 no contesta
7	3	9	2 no contesta
8	9	1	
9	3	7	
10	4	8	2 no contesta
11	15	2	2 no contesta
12			
13			
14	11	10	2 no contesta
15			
16	13	3	1 no contesta
17	11	11	
18	2	13	1 comissió de serveis
TOTALS	117	107	24

TABLA 36

ELS MESTRES: FORMES D'ACCÉS A L'ESCOLA PÚBLICA CATALANA.

Les formes que els mestres tenen per accedir a les escoles públiques catalanes són diverses. En el qüestionari, però, només s'hi contemplen dues modalitats.

A - Els mestres que ja estaven a l'escola quan va passar a ser escola catalana.

B - Aquells professors que han accedit a l'escola per concurs(1).

No obstant de les 18 escoles públiques catalanes n'hi ha tres que pertanyen a règims educatius diferenciats, a saber:

El C.P. Font d'en Fargues (n. 4) és escola Pilot de l'I.C.E.

El C.I. Coves d'Encimany (n. 2) és escola d'Acció Especial.

El C.P. Isaac Peral (n. 5) és escola d'Acció Especial.

Cada una d'elles es regeix per un sistema d'accés diferent de la resta d'escoles, d'aquí que siguin les escoles que hi ha un percentatge més elevat de no contesta ja que el qüestionari no contempla el seu cas específic.

Les xifres ens indiquen que el 47,2% (117 mestres) ja estava a l'escola quan va passar a ser escola catalana, mentre el 43,1% (107 mestres) ha accedit a l'escola posteriorment.

(1) A les escoles públiques catalanes s'hi accedeix per un concurs diferent al de la resta de les escoles públiques. Per optar a les primeres l'Administració exigeix uns coneixements mínims de català mentre que a les altres no cal acreditar-los.

Allò més remarcable que ens mostra la taula 36 és sens dubte l'elevat grau de mobilitat del professorat. En el transcurs de cinc anys aproximadament la meitat de mestres han canviat d'escola.

Aquesta mobilitat, per una banda, possibilita que les escoles públiques catalanes es forneixin del personal docent adequadament preparat en matèria de català, per l'altra, la resta de les escoles públiques es veu desproveïda d'aquests professionals més preparats.

Es un fet a subratllar que, en general, els mestres de les escoles públiques solen canviar sovint d'escola i això repercuteix en detriment del bon funcionament escolar ja que dificulta la formació d'equips pedagògics estables.

XIII -

ACTITUDS I OPINIONS DELS MESTRES.

ELS NÚMERS: ACTIUS VERS LA NORMALITZACIÓ DEL CATALÀ
A L'ESCOLA.

	Escoles	A	B	C	D	E	
A - Totes les àrees en català des del parvulari.	1	13	1	-	-	-	1 no lo se. 1 no contesta
	2	17	-	-	-	-	
B - Totes les àrees en català des del segon cicle.	3	5	-	-	-	-	
	4	15	-	-	-	-	3 no contesta
C - Totes les àrees en català des del tercer cicle.	5	14	1	-	2	-	
	6	17	-	-	1	-	3 no contesta
D - No fa falta cap mesura.	7	13	-	-	1	-	
E - No cal fer català a l'E.G.B.	8	6	1	-	1	-	2 no contesta
	9	9	-	-	1	-	
	10	14	-	-	-	-	
	11	7	1	2	3	-	6 no contesta
	12						
	13	24	1	-	-	-	6 no contesta
	14						
	15						
	16	12	-	-	4	-	1 no contesta
	17	19	-	-	1	-	2 no contesta
	18	16	-	-	-	-	
TOTALS		201	5	2	14	-	26

TABLE 37

ELS MESTRES: ACTITUDS VERS LA NORMALITZACIÓ DEL CATALÀ A L'ESCOLA.

Des de l'inici vàrem considerar pertinent obtenir l'opinió dels mestres sobre quin hauria de ser el model d'escola catalana en base als nivells i àrees que deurien utilitzar el català com a llengua vehicular d'ensenyament.

El ventall de possibilitats que nosaltres oferíem als mestres per què contestessin mostrava cinc tipus de contestes, des que s'havien de fer totes les àrees en català, des del parvulari, fins a que no calia fer català a l'E.G.B.

A la taula 37 pot observar-se com el 81,1% (201 mestres) creu que totes les àrees dels diferents nivells s'han de fer en català des del parvulari.

El 2% (5 mestres) i el 0,8% (2 mestres) diu que el català s'ha d'utilitzar des del Segon Cicle i Tercer Cicle respectivament.

El 5,6% (14 mestres) diu que no fa falta cap mesura.

El 10,5% (26 mestres) no contesta.

Els mestres que han contestat a la pregunta A és una majoria considerable, les preguntes B i C són una variant restrictiva de la primera i representen un percentatge molt baix.

26 mestres no contesten, fet que a continuació tractarem d'esbrinar.

Aparentment sembla que no hi hagi cap motiu per no contestar però nosaltres hi hem vist, en aquest fet, una actitud negativa.

Per una banda cap mestre s'atreveix a dir que no cal fer català a l'escola, s'ha de tenir present que hi ha una llei que estableix aquesta obligatorietat. Per l'altra, una forma de manifestar-se en contra és abstenir-se de contestar. Aquestes reflexions ens porten a contrastar aquestes dades amb les que es refereixen a l'origen dels mestres.

D'un total de 26 mestres que no contesta 15 són d'origen forà mentre que 11 mestres són originaris dels I.P.C.C. Els mestres abstencionistes d'origen forà representa el 28,8% i els originaris dels P.P.C.C. el 5,6% sobre els totals respectius.

Aquests percentatges ens indiquen que els mestres forans són més abstencionistes i per tant més contraris a la normalització del català a l'escola la qual cosa podria semblar fins a cert punt lògica si no tinguéssim en compte que la majoria d'ells fa molts anys que resideixen a Catalunya (vegi's taula 22). Allò que sorprèn més és constatar que hi ha mestres de parla catalana que treballen a una escola catalana i que s'abstenen d'opinar.

Afortunadament la majoria dels mestres veu clar per on ha de passar la normalització lingüística a l'escola però encara hi ha mestres dins l'escola pública catalana que no ha assumit, per ara, el fet de la normalització.

Ens atrevim a assegurar que a les escoles no s'ha debatut prou a fons la qüestió de la normalització lingüística, contràriament els mestres haurien assumit un plantejament lingüístic homogeni.

ELS MESTRES: OPINIONS SOBRE EL TEMPS REQUERIT PER A NORMALITZAR
LA PRÒPIA ESCOLA.

Escoles		A	B	C	
A - Fins a 2 anys.	1	1	4	9	1 "no lo sé" 2 no contesta
B - De 2 a 5 anys.	2	-	2	15	
C - De 6 anys en en- davant.	3	2	2	1	
	4	2	6	6	4 no contesta
	5	-	4	6	7 no contesta
	6	-	2	15	4 no contesta
	7	3	7	2	2 no contesta
	8	1	-	1	8 no contesta
	9	-	3	6	1 no contesta
	10	-	6	5	3 no contesta
	11	1	4	11	3 no contesta
	12				
	13	-	1	28	2 no contesta
	14				
	15				
	16	-	3	12	2 no contesta
	17	5	12	3	2 no contesta
	18	3	9	4	
TOTALS		18	65	124	41

TAULA 38

ELS MESTRES: OPINIIONS SOBRE EL TEMPS REQUERIT PER A NORMALITZAR LA PRÒPIA ESCOLA.

Atès que d'entrada sabem que les escoles públiques catalanes no havien aconseguit encara catalanitzar-se del tot ens proposarem recabar el parer dels mestres sobre el temps que trigarien en aconseguir-ho.

Per tal d'aconseguir respostes quantificables vàrem presentar als enquestats un ventall molt concret de possibles respostes. A saber:

- A - Fins a 2 anys.
- B - De 2 a 5 anys.
- C - de 6 anys en endavant.

El 7,3% (18 mestres) creu que la pròpia escola estarà catalanitzada en un termini de 2 anys.

El 26,2% (65 mestres) assegura que no trigarà més de 5 anys.

El 50% (124 mestres) opina que tardarà 6 o més anys.

El 16,5% (41 mestres) no contesta.

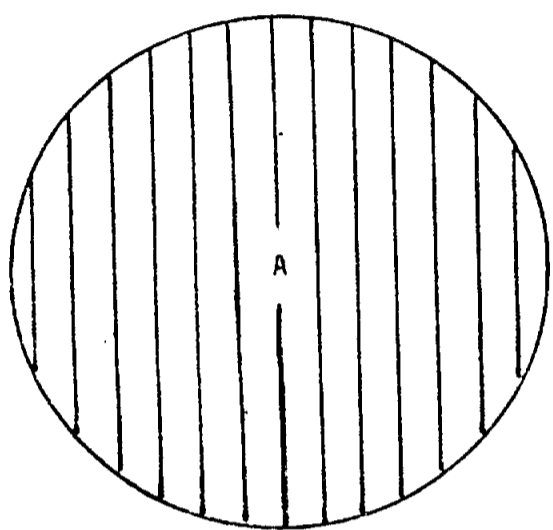
Si bé la majoria dels mestres opina que l'escola no estarà catalanitzada abans de 3 anys, cal tenir en compte que algunes escoles porten 5 anys, d'altres menys, en el procés de catalanització (vegi's taula 15) la qual cosa ens mostra que el procés de normalització lingüística a l'escola pública catalana és força lent.

És il·lustratiu veure la dispersió que hi ha, de respostes, entre els mestres de cada escola. Aquest fet evidencia, una vegada més, que les escoles no tenen un programa de catalanització que contempli el factor temps, altrament els mestres d'una mateixa escola haurien donat respostes similars. La dispersió només pot entendre's en la mesura que el qüestionari ha estat contestat en base a les apreciacions individuals de cada un dels mestres.

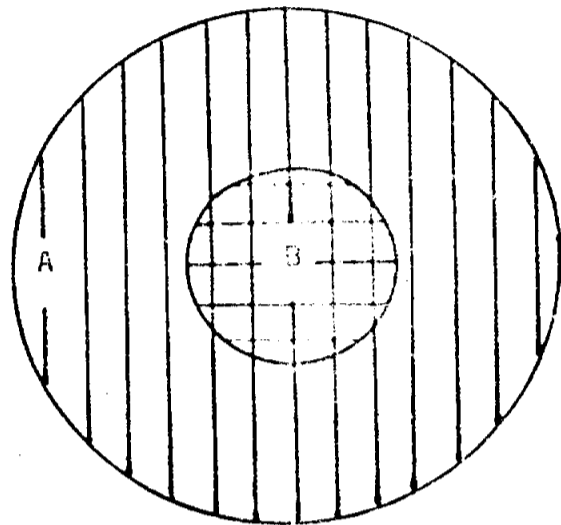
Cal remarcar que el percentatge de mestres que no contesta és el més elevat de tot el qüestionari. Això evidencia, per una banda, el desconoixement de la importància del factor temps i, per l'altra, l'escàs interès vers la catalanització de la pròpia escola.

En aquest ordre de coses i de conformitat amb les apreciacions exposades anteriorment s'ha de veure com a l'escola on el nombre de mestres que no contesta és més elevat (escolan.8), 8 mestres sobre un col·lectiu de 10, és on no s'imparteix cap curs en català (vegi's Figura 1).

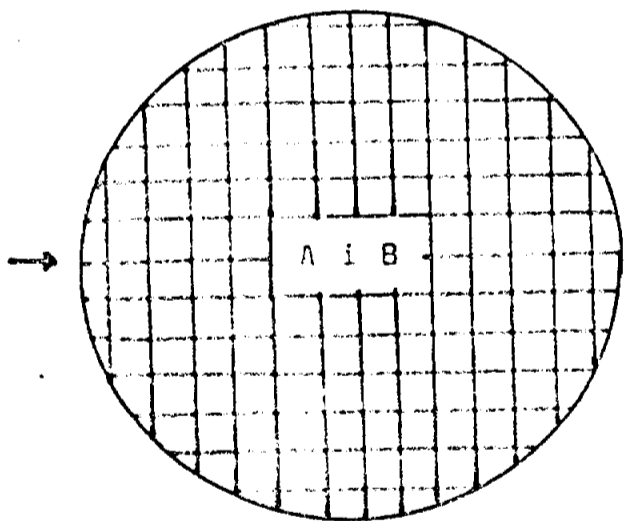
Figura 3 .Hipotètica evolució de la distribució lingüística a l'època catalana.

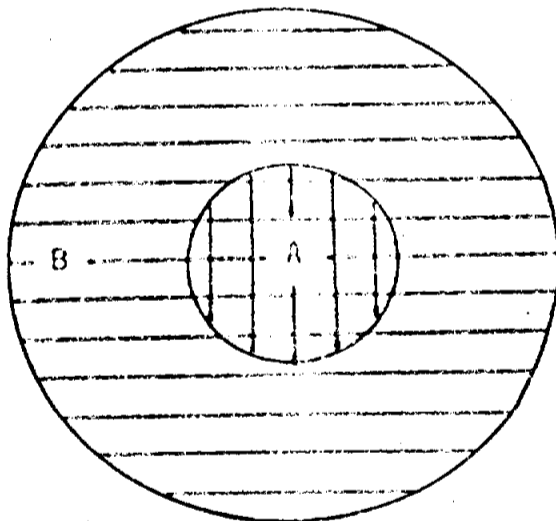
1. Distribució monodiomàtica

2. Inclusió distribucional

3. Equivalència distribucional

4. Inclusió distribucional

Castellà

Català

HIPOTÈTICA EVOLUCIÓ DE LA DISTRIBUCIÓ LINGÜÍSTICA A L'ESCOLA CATALANA.

En tota comunitat lingüística on s'usen dues llengües, cada una d'elles es troba limitada per l'àmbit que ocupa l'altra. Això és, cada llengua té una distribució, en l'univers lingüístic, complementària respecte a la distribució que ostenta l'altra.

Amb anterioritat a la promulgació del Decret 142 de 8 d'agost de 1.980 de la Generalitat de Catalunya, a l'escola pública totes i només totes les àrees s'impartien en castellà, fins i tot l'àrea de llengua estrangera es donava utilitzant el castellà com a llengua de referència i contrastació.

Si ens referim al context estrictament escolar, el català no gaudia, abans, gens ni mica de cap tipus de consideració didàctica. La distribució lingüística de l'escola era únicament i exclusivament monoidiomàtica (Diagrama 1).

Amb la promulgació del Decret, abans esmentat, a totes les escoles públiques del Principat s'aconseguí que el català tingués un reconeixement oficial i per tant una pràctica escolar. Aquest fet comportà una modificació en la distribució lingüística ja que el català passà a ocupar un espai dins d'àmbit escolar (Diagrama 2).

El mínim de tres hores setmanals representa un percentatge que no supera el 14% respecte al total d'hores lectives i per tant el català tenia -té- molt poca incidència.

Quan entraren en funcionament les escoles catalanes es va albirar la possibilitat que les dues llengües apareixessin en els mateixos contextos, almenys en un estadi transitori, que les diverses àrees fossin realitzades en català i castellà de tal manera que s'assolís l'equivalència distribucional (Diagrama 3). No entrarem aquí si el plantejament era de fer àrees en català i àrees en castellà o si cada àrea calia fer-la amb les dues llengües.

Si bé aquest estadi d'equivalència distribucional no s'ha assolit ni tan sols per les escoles catalanes, ja que els alumnes no han esdevingut bilingües -pas necessari per a poder realitzar l'aprenentatge en l'altra llengua- no s'ha de perdre de vista que la finalitat última que haurien de perseguir aquestes escoles seria el d'inclusió distribucional (Diagrama 4) on el castellà s'hauria d'impartir com a àrea de llengua i totes les altres àrees haurien de realitzar-se utilitzant el català com a llengua vehicular.

La hipotètica evolució de la distribució lingüística que presentem en la figura 8 no és més que una abstracció teòrica i abreujada del que nosaltres entenem per procés de normalització lingüística. Cal dir que aquesta hipòtesi s'entronca directament amb el concepte de normalitat lingüística que nosaltres tenim i que, si més no, podria servir de punt de partida per a debatre profundament i profusament les estratègies a seguir per aconseguir la tan desitjada normalitat lingüística.

L'ESCOLA PÚBLICA CATALANA I EL BILINGÜISME A L'AULA.

Cal indicar d'entrada que algunes escoles públiques catalanes han realitzat o realitzen experiències d'aprenentatge bilingüe a l'aula. Tot seguit passem a detallar com s'han realitzat segons les informacions que ens han tramès els mestres.

Dues escoles; Coves d'En Cimany i Font d'En Fargues -escoles n. 2 i 4- tenen aules bilingües. Això vol dir que les llengües emprades oralment a l'aula són el català i el castellà però a l'hora de realitzar els treballs escrits cada alumne el realitza d'acord amb la seva primera llengua.

El C.P. Coves d'En Cimany fa bilingüisme en una aula de parvulari de 5 anys -no s'especifica quants nens i nenes hi ha de cada llengua- i en un curs de primer nivell on només tres alumnes realitzen l'aprenentatge de la lecto-escriptura en català.

Font d'En Fargues fa bilingüisme en; un curs de segon nivell un curs de tercer nivell, un curs de quart nivell, un curs de cinquè nivell i un curs de sisè nivell.

Amb tot sembla ser, però, que el bilingüisme a l'aula no funciona massa bé, que existeixen moltes dificultats tècniques i materials i segons informacions que hem obtingut d'aquesta escola, s'estan replantejant de seguir o no el proper curs.

Les escoles; Príncep de Viana, I, II, III, i IV que també s'havien iniciat en el bilingüisme se'n van desdir el curs 1981-82 ja que varen valorar l'experiència d'insatisfactòria.

A partir del fracàs de realitzar l'aprenentatge de la lecto-escriptura en les dues llengües dins la mateixa aula, van optar per dividir els cursos en; cursos catalans i cursos castellans, d'aquí que els cursos dobles siguin realitzats, cada un en una llengua diferent (vegi's figura 1)

Informacions recollides aprecien que el fet de separar els alumnes segons la seva llengua comporta, donat que la majoria de nens procedents de famílies castellanes solen procedir d'un nivell social més baix, que els nens procedents de famílies castellanes presenten un nivell d'aprenentatge més baix. No obstant les escoles procuren que els cursos paral·lels, encara que la llengua vehicular d'ensenyament sigui diferent, tinguin activitats conjuntes -tallers, sortides, etc.- i sembla ser que hi ha una bona integració dels dos grups lingüístics en aquestes activitats educatives.

Si no hem aprofundit en com s'estan realitzant i perquè no han reeixit aquestes experiències de bilingüisme a l'aula, cosa que seria molt interessant desbrinar, és perquè ens adonem que haurien de ser objecte d'un altre estudi ben diferent. Nosaltres ens hem proposat estudiar allò que passa a les escoles públiques catalanes que s'han erigit en pioneres de la normalització lingüística, en cap cas creiem que el bilingüisme sia el camí a seguir per aconseguir la normalitat lingüística.

Cal dir que els educadors que han iniciat l'ensenyament bilingüe i que l'han posat en pràctica, no estan pas disposats a defensar el bilingüisme a l'aula com s'havia proposat des d'alguns nivells teòrics.

~~A tall d'exemple exposen, en l'apartat següent, una experiència pedagògica de 20 anys d'instrucció pública bilingüe a Tànger.~~

Altrament hi ha hagut qui ha vist clar i denuncia; "... el bilingüisme mític és una eina perfectament útil i a punt perquè, de fora estant del país, hom puga justificar amb ella qualsevol mena d'imposició castellanitzadora o desarmar qualsevol reivindicació autèntica" (1)

A tall d'exemple exposem, en l'apartat següent, una experiència pedagògica de 20 anys d'instrucció pública bilingüe a Iugoslàvia, on es pot veure que respon a una realitat fronterera molt concreta i en cap cas es contempla com una possibilitat a realitzar en tot el territori lingüístic d'una nació.

(1) ARACIL, Lluís V. Un dilema valencià: "Identity Magazine". n. 24 Special Editors. València 1966 (pàg 25)

BILINGUISME A IUGOSLÀVIA (1).

En el territori de la Prekmurje, situat a la República Socialista d'Eslovènia -nord de Iugoslàvia- i fronterer amb la República Popular d'Hongria, hi ha establerts des del segle XIII una població d'hongaresos. En aquesta contrada, segons el cens de 1.971 hi habiten 9.082 magiars, sobre una població de 20.000 habitants, distribuïts en 36 localitats bilingües, 25 d'elles són dins la comuna de Lendava i 11 són a la Murska Sobota.

El 2 de març de 1.959, en una conferència, el comitè de la Lliga Comunista de Iugoslàvia tractà de la necessitat de l'ensenyament bilingüe eslovè-hongarès(2) en aquesta regió. En el transcurs del mateix any, el parlament de la República Socialista d'Eslovènia promulgà una llei sobre bilingüisme escolar.

La publicació del llibre esmentat en la nota 1 publicat el 1.979, commemora els 20 anys d'instrucció pública bilingüe a la Prekmurje.

(1) Per a la realització d'aquest apartat hem utilitzat una publicació bilingüe; esloveno-hongaresa, 20 anys d'instrucció pública bilingüe. Lendava 1.979. Traducció realitzada per Luisa Garrido a instàncies nostres. Agraïm al Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya la seva col.laboració econòmica en les despeses de la traducció. També agraïm als companys, Jordi Bañeres i Martí Garcia-Ripoll les aportacions que ens han fet sobre el tema.

(2) Cal recordar que les dues llengües són molt distants entre si, l'eslovè és indoeuropeu eslau de la branca meridional, mentre que l'hongarès és de la família hugrofinesa i per tant no tenen res a veure, són tan allunyades com el català i el basc.

Amb anterioritat, durant la guerra, en aquesta regió hi havia escoles separades per llengües, de tal manera que les escoles per a la nacionalitat hongaresa es feien íntegrament en la seva llengua materna. Això, malgrat el què pot semblar a primer cop d'ull, revelà que tenia efectes contraproductius; els pares magiars matriculaven llurs fills a les escoles eslovenes a fi de poder capacitar-los més i donar-los més possibilitats ja que l'educació secundària i superior en hongarès és molt limitada per problemes financers i de personal capacitat. Els infants es veien privats de l'escola en llur idioma i mentrestant creixia la manca de personal preparat. El risc d'assimilació era immediat.

En l'actualitat, a la Prekmurje, hi ha 13 escoles primàries bilingües amb 1.300 alumnes aproximadament i 11 organitzacions d'educació protegida bilingüe amb uns 380 infants (1).

Al territori bilingüe és obligatori que tots els infants passin pel parvulari els dos anys anterior a l'escola primària a fi d'introduir-los en el bilingüisme. Al territori unilingüe eslovè l'assistència al parvulari només es aconsellable.

Tots els professors de les escoles bilingües són bilingües i a més han d'estar capacitats pel treball educatiu en ambdues llengües. Això comporta un esforç superior en l'activitat pedagògica, en conseqüència els mestres reben una retribució més alta.

El model didàctic que segueix l'escola primària bilingüe és el mateix que segueix l'escola unilingüe. L'ensenyament està organitzat de tal forma que tots els alumnes reben coneixements en ambdues llengües i iguals coneixements d'història i cultura d'ambdues nacions.

(1) L'educació protegida bilingüe és equivalent al nostre parvulari mentre que l'escola primària ho és a l'E.G.B. on hi ha també 8 cursos.

L'horari lectiu setmanal dels alumnes de l'escola bilingüe, respecte de l'escola unilingüe, ha estat ampliat en dues hores i algunes assignatures han estat reduïdes -llengua estrangera, ensenyaments tècnics i educació física--.

L'objectiu és aconseguir que les dues comunitats lingüístiques puguin entendre's utilitzant cada una la llengua pròpia. No obstant, si bé fins a cinquè curs de l'escola primària es pot dir que les dues llengües tenen un tractament equivalent -cada assignatura es discuteix en les dues llengües amb els alumnes d'ambdues nacionalitats- des de sisè curs fins a vuitè curs predomina l'eslovè sobre l'hongarès de tal manera que el primer representa el 80% de l'activitat escolar.

En hongarès s'imparteix; Geografia a 6è curs, Biologia a 7è curs, Economia domèstica a 8è curs, la història es fa en ambdues llengües i la terminologia d'un idioma estranger es dona també en les dues llengües. La resta d'assignatures s'imparteix en eslovè.

En el llibre abans ressenyat s'esmenta un estudi: "Anàlisi professional de la instrucció pública bilingüe hongaresa-eslovena" que nosaltres hem considerat interessant resumir i que consisteix en comparar l'escola central bilingüe del municipi de Lendava amb cinc escoles veïnes no bilingües.

Per a la realització de l'estudi es prenen alumnes de 6è i 8è curs. Els alumnes de l'escola bilingüe es reparteixen en dos grups; bilingües eslovens i bilingües hongaresos.

Es tracta de comparar els coneixements que tenen els diversos grups lingüístics.

En una prova realitzada , sobre un total de 179 punts, els alumnes de 6è, segons la seva procedència lingüística, obtingueren les següents puntuacions:

- Alumnes unilingües; 85,9 punts.
- Alumnes bilingües eslovens; 87,73 punts.
- Alumnes bilingües hongaresos; 71,7 punts.

En una altra prova realitzada i sobre un total de 208 punts, els alumnes de 8è curs, obtingueren les següents puntuacions:

- Alumnes unilingües; 88,03 punts.
- Alumnes bilingües eslovens; 74,25 punts.
- Alumnes bilingües hongaresos; 77,78 punts.

Tot seguit, els autors del treball, ens comenten els resultats dient que "és important comprovar que els alumnes de nacionalitat hongaresa, quant a coneixements en el 6è curs no estaven pas massa desfassats respecte als alumnes eslovens i que a 8è curs els resultats obtinguts són equiparables".

Per contra, es constata que, els alumnes de l'escola bilingüe de nacionalitat eslovena obtenen uns resultats més baixos quant a coneixements de llengua hongaresa.

La prova sobre llengua hongaresa es realitzà en base a un text escrit sobre el qual es comptabilitzaren els mots i les errades efectuades. En aquest cas no es va fer la contrastació amb els alumnes unilingües.

Alumnes de 6è curs.

- Bilingües hongaresos;	141 mots	i	26 errades.
- Bilingües eslovens;	107 "	i	30 "

Alumnes de 8è curs.

- Bilingües hongaresos;	192 mots	i	28 errades.
- Bilingües eslovens;	111 "	i	31 "

Tal com es pot veure les diferències són considerables. Aquest bilingüisme encara que en alguns aspectes es considera positiu no aconsegueix pas una igualtat lingüística. L'explicació la trobem en el plantejament de l'ensenyança bilingüe a l'escola primària.

En les classes de 1er. a 5è curs el bilingüisme és total. El professor imparteix l'ensenyança de totes les assignatures, llevat dels idiomes, primer en llengua eslovena i el complementa amb un gràfic en la mateixa llengua. Després segueix una explicació en llengua hongaresa i el professor comprova si els alumnes han comprès. Un grup separat, sota la direcció del professor, corregeix allò que no està prou clar en la comprensió de la matèria i li dona la forma lingüística correcta. El gràfic eslovè es complementa amb un d'hongarès. Existeix la possibilitat que l'alumne tingui, en aquest nivell, fins a un 75% d'ensenyament intensiu en llengua eslovena.

En els cursos superiors, de 6è fins a 8è, les assignatures de Ciències Naturals i Matemàtiques s'imparteixen en llengua eslovena. Això comporta la dedicació del 80% del temps d'estudi. La resta del temps es dedica a la terminologia hongaresa de nocions fonamentals.

Els idiomes; eslovè i hongarès, s'imparteixen tenint en compte el principi de contrastació.

Aquest ensenyament bilingüe exigeix unes condicions de treball determinades; un personal bilingüe capacitat pedagògicament, llibres de text en les dues llengües, material didàctic adequat, espais i equips apropiats, pocs alumnes per aula i una metodologia actual de treball.

Per assegurar l'augment de la qualitat pedagògica-didàctica existeix un perfeccionament constant dels especialistes i del seu treball. Els pedagogs tenen, sistemàticament, cada any un curs de perfeccionament del llenguatge que organitza la República Socialista d'Eslovènia per a la instrucció pública.

Aspecte general del quadre pedagògic i nombre d'alumnes en les institucions bilingües d'ensenyança:

Municipi de Murska Sobota.

	<u>n. educadors</u>	<u>n. grups</u>	<u>n. alumnes.</u>
I.E.P.B. (1)	3	3	57
E.P.B. (2)	11	9	137

Municipi de Lendava.

	<u>n. educadors</u>	<u>n. grups</u>	<u>n. alumnes.</u>
I.E.P.B.	24	21	424
E.P.B.	94	63	1.166

(1) Institució d'educació protegida bilingüe -comparable al nostre parvulari--.

(2) Escoles primàries bilingües -comparable a l'E.G.B.--.

Percentatges d'alumnes de nacionalitat hongaresa.

municipi	I.E.P.B.			E.P.B.		
	n.total alumnes	nens de nac. hongaresa	% hon.	n.total alumnes	alumnes hongar.	% hon.
M. Sobota	57	36	61,1	137	87	63,5
Lendava	424	243	57,3	1167	685	58,7
Totals	481	279	58,-	1303	772	59,2
Formació Professional	-	-	-	91	22	24,2

Les biblioteques de les escoles públiques bilingües.

Institució d'educació protegida bilingüe:

Municipi	Llibres per a nens.			
	n. llibres eslovens	n. llibres hongaresos	total	llibres/nen
M. Sobota	134	87	221	3,8
Lendava	1140	370	1510	3,5
	1274	475	1731	3,6

Municipi	Llibres professionals.			
	n. llibres eslovens	n. llibres hongaresos	total	llibres/alum.
M. Sobota	54	36	90	30
Lendava	210	100	310	12,9
	264	136	400	14,9

Escoles primàries bilingües.

Llibres per a nens.

Municipi	n. llibres eslovens	n. llibres hongaresos	total	llibres/alum.
M. Sobota	1557	2145	3702	27,-
Lendava	11200	7856	19056	16,4
	<u>12757</u>	<u>10001</u>	<u>22758</u>	<u>17,5</u>

Llibres professionals.

Municipi	n. llibres eslovens	n. llibres hongaresos	total	llibres/profes- sor.
M. Sobota	490	497	987	98,7
Lendava	4225	1399	5624	59,8
	<u>4715</u>	<u>1896</u>	<u>6611</u>	<u>62,9</u>

La instrucció pública bilingüe rep més mitjans econòmics per a cobrir les necessitats suplementàries i per a la realització de la resta del programa de la nacionalitat. El cost és un 70% més elevat.

El nombre d'alumnes en les escoles bilingües és 1/3 més baix que en les escoles no bilingües.

La classe està organitzada de tal forma que els alumnes poden asseure's lliurement on més els convingui, això els permet aixecar-se i anar al lloc dels seus companys i discutir amb ells sobre el treball i els exercicis.

Es té en compte que no es pot aprendre una llengua només escoltant-la sinó que també és necessari parlar-la i a tal fi en les converses els educadors inclouen a cada nen. Estimulen els infants a la conversa i els motiven a parlar lliurement responent a la pregunta, també en l'altra llengua.

En els municipis de Lendava i Murska Sobota l'escola bilingüe és aquella institució que confirma el desenvolupament continu del bilingüisme en aquella regió. Amb l'ensenyança en ambdues llengües es fomenta el bilingüisme individual entre la joventud d'ambdues nacionalitats.

El deure central de l'ensenyança bilingüe és capacitar els alumnes perquè s'expressin correctament, parlant i escrivint, en ambdós idiomes.

L'objectiu final de l'estudi d'ambdues llengües a les escoles bilingües no és la traducció sinó el possibilitar la conversa de cadascú en la pròpia llengua materna i aconseguir una comprensió recíproca.

A continuació fem un resum de l'estudi; "El comportament lingüístic dels alumnes de les escoles bilingües", realitzat per Albina Lük, dins l'obra esmentada.

L'estudi tracta de veure quin és el comportament lingüístic -àmbits d'ús de la llengua eslovena i hongaresa- dels alumnes d'ambdues nacionalitats i les qüestions que són decisives a l'hora d'elegir entre usar la llengua materna o la segona llengua.

Per no reproduir fil per randa tot l'estudi, fet que seria excessivament llarg, hem cregut pertinent exposar només les taules més importants que se'n deriven d'aquest treball socio-lingüístic. Les explicacions que l'autora fa al respecte poden consultar-se dins la traducció abans esmentada.

Les proves es passen a alumnes de 7è i 8è curs.

Ús de la llengua a l'escola.

Taula 1

Ús de la llengua materna (L1)

Ús de l'altra llengua (L2)

Ús indistint de les dues (L1 + L2) entre hongaresos i eslovens.

Llengua	L1 %	L2 %	L1 + L2 %
Hongaresos	38,17	33,60	25,41
Eslovens	56,25	12,25	27,42

La nacionalitat dels parlants i l'ús de la llengua hongaresa o eslovena a l'escola.

Taula 2

Ús de la llengua materna (L1)

Ús de l'altra llengua (L2)

Ús indistint d'ambdues llengües (L1+L2) en la comunicació amb els companys de la mateixa o altra nacionalitat.

Locutors (1)	Hongaresos		Eslovens	
	1.1	1.2	1.1	1.2
Interlocutors	%	%	%	%
L1	76,55	2,54	27,83	85,33
L2	0,30	64,87	27,-	0,67
L1+L2	21,93	29,64	41,67	12,0

Llegenda:

1.1 alumnes de nacionalitat hongaresa.

1.2 alumnes de nacionalitat eslovena.

Taula 3

Ús de la llengua materna (L1)

Ús de l'altra llengua (L2)

Ús indistint d'ambdues llengües (L1+L2) en la comunicació amb professors de la mateixa o distinta nacionalitat.

Locutors	hongaresos		Eslovens	
	2.1.	2.2	2.1	2.2
Interlocutors	%	%	%	%
L1	70,05	3,55	28,50	83,33
L2	1,93	67,31	21,17	0,17
L1+L2	24,37	25,58	43,83	12,17

Llegenda: 2.1 professors de nacionalitat hongaresa.

2.2 professors de nacionalitat eslovena.

(1) Vegi's pàgina 157

Taula 4

Ús de la llengua materna.(L1)

Ús de l'altra llengua (L2)

Ús no diferenciat d'ambdues llengües (L1+L2) en la comunicació entre professors i alumnes de nacionalitat hongaresa.

Locutors	Hongaresos		Eslovens	
	1.1	2.1	1.1	2.1
Interlocutors	%	%	%	%
L1	76,55	70,05	27,83	21,17
L2	0,30	1,93	27,00	28,50
L1+ L2	21,93	24,37	41,67	43,83

Llegenda: 1.1 alumnes de nacionalitat hongaresa.

2.1 professors de nacionalitat hongaresa.

Taula 5

Ús de la llengua materna (L1)

Ús de l'altra llengua (L2)

Ús no diferenciat d'ambdues llengües (L1+L2) en la comunicació entre alumnes i professors de nacionalitat eslovena.

Locutors	Hongaresos		Eslovens	
	1.2	2.2	1.2	2.2
Interlocutors	%	%	%	%
L1	2,54	3,55	85,33	83,33
L2	64,87	67,31	0,67	0,17
L1+L2	29,64	25,58	12,00	12,17

Llegenda: 1.2 alumnes de nacionalitat eslovena.

2.2 professors de nacionalitat eslovena.

Taula 6

Ordre de priorit.	L 1		L 2		L1	L2
	Hongaresos	Eslovens	Hongaresos	Eslovens	Hongaresos	Esl.
1.	1.4	1.5	1.2	1.2	1.2	1.1
2.	1.5	1.4	1.3	1.5	1.3	1.2
3.	1.1	1.3	1.5	1.4	1.1	1.3
4.	1.3	1.2	1.4	1.1	1.5	1.4
5.	1.2	1.1	1.1	1.3	1.4	1.5

Llegenda: 1.1 Vida en família.

1.2 Aconteixements en l'escola.

1.3 Conversa sobre cinema, televisió teatre, etc.

1.4 Conversa sobre la vida personal.

1.5 Conversa sobre successos en el propi país o a la resta del món.

Albina Lük assegura que hi ha unes importants diferències lingüístiques en l'ensenyament bilingüe, que els alumnes hongaresos tenen fortes motivacions per aprendre l'eslovè perquè només s'empra aquesta llengua en el procés educatiu següent o sigui a l'escola secundària i a la universitat.

Tal com queda palès en les taules anteriors no tots els hongaresos conserven la seva llengua en els diversos àmbits lingüístics. La pèrdua de l'hongarès és més acusada quan ingressen a l'escola eslovena unilingüe.

(1) Ve de la pàg. 155.

Utilitzem la terminologia de "locutor", que no està inventariada al diccionari Fabra, oposada a la d'interlocutor per indicar que el primer és l'iniciador de la conversa mentre que el segon tot i que pren part en ella és qui intervé en segon lloc.

Conclusions.

El plantejament de l'educació bilingüe a Iugoslàvia és social. Es considera que el bilingüisme individual que hom pretén, té aspectes positius i altres de negatius. Per una banda afavoreix la convivència diària de les dues comunitats lingüístiques, els hongaresos ja no estan en inferioritat lingüística a l'hora de poder accedir a l'educació secundària i a la universitat. Val a dir però, que pocs estudiants que ingressen a les universitats eslovenes retornen a la Prekmurje.

Per l'altra, les autoritats de la República Popular d'Hongria sustenten que el bilingüisme no és més que una forma disfressada d'assimilació lingüística, realitat fàcilment constatable a partir dels resultats de l'estudi d'Albina Lük sobre; "El comportament lingüístic dels alumnes de l'escola bilingüe".

No obstant els eslovens consideren que, tot i no ser la millor forma teòrica, és l'única possibilitat real a partir de les circumstàncies demogràfiques i econòmiques existents.

Diversos són els aspectes, però, que cal remarcar de l'ensenyament bilingüe a Iugoslàvia:

- 1 - Que l'aprenentatge d'una nova llengua cal iniciar-lo abans de l'escolaritat obligatòria, o sigui en el parvulari, on la llengua es treballa bàsicament a nivell oral pas imprescindible per iniciar l'aprenentatge escrit.

- 2 - La preparació pedagògica i lingüística dels professors, l'incentiu econòmic que reben pel treball suplementari i la preparació periòdica que reben en matèria lingüística.
- 3 - El baix nombre d'alumnes que hi ha en el grup classe -en cap cas sobrepassa els 20 alumnes aula- que possibilita una instrucció més individualitzada i un treball oral i escrit més acurat.
- 4 - El material de què disposen i les dotacions econòmiques suplementàries.
- 5 - Les tècniques didàctiques emprades. Els nens a les aules no estan disposats de la forma tradicional sinó que gaudeixen de gran mobilitat per tal que puguin en tot moment realitzar consultes al professor i als seus companys quan els convingui.
- 6 - Els habitants afectats per l'ensenyament bilingüe no sobrepassa les 20.000 persones és a dir, una població equivalent a dues vegades la Vall d'Aran.
- 7 - Una supervisió constant dels resultats educatius aconseguits.

Tots aquests aspectes s'enmarquen dins un programa educatiu que cal elaborar, posar en pràctica i revisar quan convingui.

CONCLUSIONS.

Han transcorregut cinc cursos des que les primeres escoles públiques de Barcelona-ciutat iniciaren la catalanització. El nombre de centres que s'hi ha incorporat no deixa de ser simbòlic; aproximadament de cada 7 infants escolaritzats a un centre públic només 1 assisteix a l'escola pública catalana i ni tan sols hi ha una escola pública a cada barriada barcelonina - només 11 dels 35 barris de Barcelona tenen, almenys, una escola pública catalana-.

Atès que la llengua majoritàriament emprada pels alumnes és el castellà i que la presència ambiental d'aquesta llengua és generalitzada, l'escola catalana es veu obligada a realitzar una tasca ingent. Per una banda ha d'aconseguir que l'alumnat assoleixi els continguts dels programes escolars preestablerts i per l'altra ha de preparar a aquests alumnes perquè realitzin llur aprenentatge en català.

La proporció mestre/aula és d'1,13 i la d'alumnes/aula és 31,61. Aquestes xifres ens serveixen d'indicador qualitatiu ja que si bé el nombre ideal d'alumnes/aula l'ha fixat l'UNESCO en 28 en un procés de catalanització on es requereixen més esforços i dedicació per assolir l'objectiu de l'aprenentatge d'una nova llengua, aquesta proporció hauria de ser considerablement més baixa de tal manera que possibilités la consecució de l'objectiu didàctic.

En diverses ocasions s'ha argumentat la incidència que en l'educació-instrucció tenen els factors socials -familiars i ambientals- per aconseguir un bon aprenentatge. No juga pas al seu favor, ans al contrari, que la procedència social de l'alumnat de l'escola pública sia d'extracció social baixa i

mitja baixa, fet que no s'ha d'oblidar a l'hora de realitzar una prospecció educativa.

En la majoria dels casos la iniciativa de catalanitzar l'escola pública ha sorgit d'un grup de mestres i pares, sens dubte que aquests últims amb la seva actitud clara i decidida ens ha mostrat el legítim desig que llurs fills aprenguin el català i en català, això no fa més que evidenciar el seu interès vers la normalitat lingüística de la societat futura.

En l'actualitat el grau de catalanització que han aconseguit les escoles catalanes no és, ni de bon troç, el més desitjable ja que mentre hi ha centres que es catalanitzen -si entenem per catalanitzar usar el català com a llengua vehicular d'ensenyament- a un ritme acceptable, d'altres encara no fan o fan molts pocs cursos en català.

Ens resistim a creure que les escoles poden catalanitzar-se per si soles sense que hi hagi propostes clares i decidides des dels organismes oficials que menin cap a aquesta direcció, de no ser així es pot caure en una inèrcia que impedeixi cap mena de progrés en aquest sentit. Això si, o bé s'està disposat a avançar en el procés de catalanització i s'hi posen tots els mitjans que calguin per aconseguir-lo o estem abocats inevitablement a retrocedir perquè és del tot impensable que la situació actual esdevingui estable.

Sembla evident que a l'hora de plantejar-se uns objectius didàctico-acadèmics, com és el cas de la catalanització de l'escola, s'ha de preveure un pla d'actuació educacional basat

en uns pressupòsits i unes estratègies a seguir. Ara bé, ni els professionals de l'ensenyament han sabut orientar-se en aquest sentit ni tampoc les autoritats acadèmiques han menat els educadors cap a una clara estratègia educativa de catalanització. No s'ha d'oblidar que mentre dura un procés és convenient avaluar-lo, revisar-lo i adequar-lo periòdicament de tal manera que no s'ha d'esperar que la inèrcia esdevingui providencial quant a resoldre les deficiències. En aquest sentit caldrà preveure la necessitat d'una coordinació interescolar on es debati en profunditat la problemàtica acadèmica-social de l'escola pública catalana en vistes a elaborar i promoure alternatives possibles i vàlides per a la consecució dels objectius.

Durant el curs 1982-83 el 90% dels docents que exercia a l'escola pública catalana havia realitzat o realitzava algun tipus de reciclatge de català, això palesa l'interès que aquests professionals tenen vers la catalanització de l'escola. La preparació docent quant a llengua i continguts catalans forma part integrant del problema educatiu global.

Cal que es tinguin en compte els esforços addicionals que els mestres realitzen quant a preparació docent i quant a treball de classe i és en aquest sentit que seria just que rebessin algun tipus de compensació.

Tot i que els pares dels alumnes han donat, en la majoria dels casos, el seu suport per a catalanitzar l'escola és indubtable que els principals promotors de la catalanització han estat els mestres -un sector-. Ier contra s'ha de dir que els principals opositors també han estat els mestres -l'altre sector-. En l'actualitat aproximadament la meitat dels professors que romanen a l'escola pública catalana ja hi eren quan va

iniciar-se la catalanització de la pròpia escola, mentre que l'altra meitat hi ha accedit posteriorment. Aquest fet evidencia que hi ha hagut un trasvassament recíproc de mestres d'un sector cap a l'altre de tal manera que mentre a les escoles públiques catalanes hi anaven els mestres més a favor de la catalanització a les altres escoles públiques s'hi recloïen els que hi estaven més oposats.

Nosaltres creiem que diferenciar l'escola pública de l'escola pública catalana vol dir acceptar d'entrada que l'escola pública no és catalana fet que és intolerable des de l'òptica de la normalització lingüística i les conseqüències que d'això se'n deriven poden generar -si no ho han fet ja- enfrontaments inútils i de difícil solució.

Dues són les característiques més destacables quant a les actituds lingüístiques del professorat. La primera és que tot i essent el 88,7% (220 mestres dels enquestats) que s'expressa bé en català, només el 73% (181 mestres) parla habitualment en català amb els alumnes fora d'hores de classe i, en hores de classe tan sols el 67,4% (167 mestres) manté aquesta actitud lingüística. Tot això és prou il·lustratiu com perquè ens adonem que a les escoles no hi ha establert un principi regidor de l'actuació lingüística dels docents.

En aquest ordre de coses és pertinent remarcar que difícilment els alumnes podran canviar els hàbits lingüístics si els mestres no presenten una estratègia d'actuació lingüística uniforme utilitzant el català en tots i només tots els àmbits lingüístics escolars. Els alumnes no podran aprendre i usar

el català si no tenen ocasions de sentir-lo i alhora necessitat d'usar-lo. La llei del mínim esforç que en lingüística es tradueix pel principi d'economia de la llengua (1) ens informa que sempre i en tot moment l'activitat lingüística tendeix a cobrir les necessitats de comunicació amb el mínim d'esforç de tal manera que els humans utilitzen les unitats lingüístiques més bàsiques i que es realitzen amb més freqüència.

La segona característica és com creuen els professors que s'ha de catalanitzar l'escola. El 81,1% (201 mestres) diu que l'escola s'ha de catalanitzar des del parvulari cosa totalment coherent si es té present que el català ha d'esdevenir llengua vehicular d'ensenyament.

És essencial que els mestres constatin la necessitat d'iniciar l'aprenentatge del català des d'abans de l'escolaritat obligatòria, doncs és precisament en el parvulari on es posen les bases de comprensió i expressió oral, entre d'altres, per a poder iniciar l'aprenentatge de la lecto-escriptura. En base a aquesta necessitat caldria revocare l'obligatorietat del parvulari per a aquells alumnes que han d'iniciar-se en una segona llengua.

(1) MARTINET, André Elementos de lingüística general Ed. Gredos Madrid 1978

"Se puede considerar que la evolución lingüística está regida por la antinomia permanente entre las necesidades de comunicación del hombre y su tendencia a reducir al mínimo su actividad mental y física. (...) En cada estadio de la evolución se produce un equilibrio entre las necesidades de la comunicación, que exigen unidades más numerosas y más específicas, (...) y la inercia del hombre que empuja al empleo de un número reducido de unidades de valor más general y de empleo más frecuente" (pàg. 219-220).

Els ensenyants són conscients que la catalanització de l'escola serà un procés llarg, és en aquest sentit que el 50% (124 mestres) creu que es tardarà 6 o més anys en aconseguir-ho, a més dels ja transcorreguts.

No s'ha d'oblidar que encara resten moltes escoles per catalanitzar i que el procés de normalització = catalanització no pot ni ha de continuar fent-se tan lentament com fins ara perquè, al ritme actual, difícilment es podria aconseguir la tan desitjada normalitat lingüística.

Posat que l'objectiu final que es pretén és catalanitzar l'escola no ens serveixen, ni de poc ni de molt, els advertiments i actituds de prudència = deixar fer, cal dir la veritat sense repòs i alhora jugar el nostre paper amb decisió, altrament la història que avui construïm, en un futur no massa llunyà, ens titllarà de covards i de traïdors.

XVIII -

BIBLIOGRAFIA.

- ARACIL, L.V. Un dilema valencià "Identity Magazine" n. 24
Special Editors. València 1966
- ARACIL, L.V. Papers de sociolingüística. Edicions la Magrana
"Els Orígens" n. 9 Barcelona 1982
- BAČIČ, G. KERČMAR, J. LUK, A. BOBOVEC, F. 20 años de instruc-
ción pública bilingüe. Lendava 1979. Traducció inèd-
dita realitzada per Luisa Garrido. Madrid 1983.
- BOUDON, Raymond Los métodos en sociología. Ed. El Ateneo.
Buenos Aires 1.978.
- BOUDON, R. CHAZEL, F. LAZARSPELD, F. Metodología de las ciencias
sociales 3 vol. Ed. Laia Barcelona 1973-1974-1975
- CASASSAS, L. CLUSA, J. L'organització territorial i administra-
tiva de Catalunya. Area de Descentralització i Par-
ticipació Ciutadana. Ajuntament de Barcelona. Bar-
celona 1.982
- CIRICI PELLICER, A. "Informe sobre els problemes d'educació i
cultura posats per les llengües minoritàries i els
dialectes a Europa" dins Altres nacions n. 4-5
Edita C.I.E.M.E.N. Barcelona 1982
- DUVERGER, M. Métodos de las ciencias sociales. Ed. Ariel 11ª
edición. Barcelona 1980.

- EUSKALTZAINDIA Conflicto lingüístico en Euskadi. Resumen elaborado por Martín de Ugalde. Ediciones Vascas Bilbao 1.979
- GARCIA NEGRO, M.P. "Unya experiéncia pedagóxica de normalización do galego con alumnos español-falantes" dins; Problemática das línguas sen normalizar. Situación do galego e alternativas. Edicions Xistral Ourense 1.980
- GARCIA-RIFOLL, M. "La política lingüística iugoslava" dins; Llengües en contacte n. 1 C. La Bicicleta Esplugues de Llobregat 1.983
- GAY, J. QUITLLET, R. PASCUAL, A. Societat catalana i reforma escolar. Ed. Laia . Barcelona 1973
- GILLI, G.A. Como se investiga. Guía de investigación social para no especialistas. Ed. Avance. Barcelona 1971
- MASJUAN, J.M. PINILLA, E. VIVES, J. L'Educació General Bàsica a Catalunya. Ed. Blume. Barcelona 1979
- MASJUAN, J.M. Els mestres de Catalunya. Ed. Nova Terra. Barcelona 1.974
- MARTINET, A. Elementos de lingüística general Ed. Gredos Manuales 13. Madrid 1978.
- MAYNTZ, R. HOLM, K. HUBNER, P. Introducción a los métodos de la sociología empírica. Alianza Editorial Madrid 1.975.

MONKHOUSE, F.J. WILKINSON, H.R. Mapas i diagramas. Técnicas de elaboración y trazado. Oikos-tau S.A. Ediciones Barcelona 1966.

PUIG, G. "Enquesta de seguiment i control del Decret d'incorporació del català al sistema educatiu de Catalunya" dins; Treballs de sociolingüística n. 3 (separata) Editorial Tres i Quatre. València 1980.

PUIGJANER, J.M. La guerra de l'ensenyament. Ed. Nova Terra Barcelona 1978

RODRIGUEZ MARTIN, M. Manual práctico de legislación para la E.G.B. Ed. Escuela Española S.A. 2ª Edición Madrid 1982

ROCHER, G. Introducción a la sociología general. Ed. Herder 2ª edición. Barcelona 1980.

STRUBELL, M. Llengua i població a Catalunya. Ed. La Magrana Barcelona 1.980

STRUBELL, M. "El paper del sistema escolar en la normalització lingüística de Catalunya" dins; Nationalia n.6 Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Badalona 1.981.

S.E.D.E.C. "Els cursos de reciclatge de català" dins; Full d'informació a les escoles n.20 . Direcció General d'Ensenyament Primari. Barcelona 1982

XIX -

ANNEXOS

ANNEX 1

FITXA DE LES ESCOLES

1 . Nom de l'escola . . . . .
 Carrer . . . . . núm . . . . .
 Districte . . . . . Barri . . . . .
 Telèfon . . . . .

2 . Nombre de mestres al parvulari . . .
 Nombre de mestres a l'E.G.B. . . .
 Nombre de mestres d'Educació Especial . . .
 Nombre de mestres Especialistes de Català . . .
 Director: amb curs
           sense curs
           amb funció docent . . .
 Total mestres =

3 . Nombre d'alumnes . . . .

4 . Nombre d'aulas . . . .

5 . Altres dependències:

Sala de professors	si	☐	no	☐	
Secretaria	si	☐	no	☐	
Gimnàs	si	☐	no	☐	
Sala d'actes	si	☐	no	☐	
Menjador	si	☐	no	☐	
Tutories	si	☐	no	☐	nombre . . . . .
Biblioteca	si	☐	no	☐	

6 . Origen social de l'alumnat:

Classe baixa
 Classe mitja baixa
 Classe mitja alta
 Classe alta

ANNEX 2

ENQUESTA PER A LES ESCCLES.

1 . TENIU ELABORAT ALGUN TIPUS DE PROGRAMA PER ACONSEGUIR LA PLENA NORMALITZACIÓ DE L'ESCOLA CATALANA:

El tenim elaborat del tot . . . . .
L'estem elaborant . . . . .
Encara no l'hem començat a elaborar . . .

2 . TREBALLEU DE FORMA COORDINADA AMB D'ALTRES ESCOLES QUE FAN L'ENSENYAMENT EN CATALA:

si
no

3 . EN QUINA LLENGUA ESTAN EL RÈTOLS DE LA VOSTRA ESCOLA:

Majoritàriament en castellà
Majoritàriament en català

4 . QUINA LLENGUA UTILITZEU PER A LA CORRESPONDÈNCIA:

Majoritàriament el castellà
Majoritàriament el català

5 . NOMBRE DE MESTRES QUE PARLEN HABITUALMENT EN CATALA ....

6 . NOMBRE DE MESTRES QUE PARLEN HABITUALMENT EN CASTELLA .....

7 . QUINA ÉS LA LLENGUA DE RELACIÓ AMB ELS PARES:

Majoritàriament el castellà
Majoritàriament el català

8 . LLENGUA EMPRADA ENTRE ELS ALUMNES:

Majoritàriament el castellà
Majoritàriament el català

9 . QUINA ÉS LA LLENGUA DE RELACIÓ MESTRE/ALUMNE FORA D'HORES DE CLASSE:

Majoritàriament el castellà
Majoritàriament el català

10 . NOMBRE DE CONSERGES .....

LLENGUA QUE UTILITZEN HABITUALMENT:

Català . . . .

Castellà . . . .

---

11 . CURS QUE VAREU INICIAR LA CATALANITZACIÓ DE L'ESCOLA:

..... - .....

---

12 . QUI VA DUR LA INICIATIVA DE LA CATALANITZACIÓ:

Claustre

Direcció

Pares / A.P.A.

Administració

---

13 . QUI S'HI VA OPOSAR:

Claustre

Direcció

Pares / A.P.A.

Administració

ENQUESTA PER ALS MESTRES.

1 . SEXE . . . . . femení
masculí

2 . EDAT . . . . . fins a 24 anys
de 25 a 29 "
de 30 a 34 "
més de 35 "

3 . LLOC DE NAIXEMENT . . . . .
(comarca, província o país)

4 . ANYS DE RESIDÈNCIA A CATALUNYA . . . . .

5 . TITULACIÓ . . . . . mestre/a
llicenciat
ambdues

6 . TÍTOLS DE CATALÀ: Llicenciatura Filologia Catalana
Mestre/a de Català . . . . .
Reciclatge de 1er. Cicle . . . . .
Esteu realitzant 1er. Cicle. . . . .
No heu fet cap reciclatge. . . . .

7 . ENTENEU EL CATALÀ PARLAT . . . . . bé
poc
gens

8 . ENTENEU EL CATALÀ ESCRIT . . . . . bé
poc
gens

9 . PARLEU EL CATALÀ . . . . . bé
poc
gens

10 . FEU CLASSE DE CATALÀ . . . . . si
no

11 . FEU ALGUNA ÀREA EN CATALÀ . . . . . si
no

12 . LLENGUA EMPREDA PELS ALUMNES CLASSE:
Majoritàriament castellà
Majoritàriament català
Percentatge equilibrat

13 . A HORES DE CLASSE, EN QUINA LLENGUA CONTESTEU A L'ALUMNE/A
QUE US HA FET UNA PREGUNTA EN CASTELLÀ:
Procuro fer-ho sempre en castellà
Procuro fer-ho sempre en català

14 . FORA D'HORES DE CLASSE, QUINA LLENGUA UTILITZEU PER CON-
TESTAR A UN ALUMNE QUE US PARLA EN CASTELLÀ:
Procuro fer-ho sempre en castellà
Procuro fer-ho sempre en català

15 . QUINA LLENGUA UTILITZEU ALS CLAUSTRES I REUNIONS:
Majoritàriament castellà
Majoritàriament català

16 . MOTIUS PELS QUALS ESTEU EN UNA ESCOLA CATALANA:
Ja estava a l'escola quan va passar a ser Escola Cat.
M'han concedit l'escola per concurs . . . . .

17 . PER ON CREIEU QUE HAURIA DE PASSAR LA NORMALITZACIÓ DEL
CATALÀ:
Per fer totes les àrees en català des del parvulari
Per fer totes les àrees en català des de 2on. Cicle
Per fer totes les àrees en català des de 3er. Cicle
No fa falta cap mesura . . . . .

18 . QUAN PENSEU QUE A LA VOSTRA ESCOLA ESTARÀ PLENAMENT NOR-
MALITZAT L'ENSENYAMENT EN CATALÀ:
D'aquí a 2 anys . . . . .
D'aquí a 5 anys . . . . .
De 6 anys en endavant . . . . .

ADDENDA

ERRADES:

<u>Pàg.</u>	<u>ha de dir:</u>	<u>diu:</u>
5	Joaquim	Joaquin
"	pres	près
15	Hebron	Hebrón
29	immobilista	immovilista
39	circumstàncies	circunstàncies
43-44-161-171	mitjana	mitja
45	respecte a	respecte
"	pressupòsits	presupòsits
47	que	què
49-174-178	sí	si
51	vagin fent	facin
54	tenir	ternir
57	respecte a	quant a
58	desplaçar-se	desplaçar-se
60-78-108-63	que	què
"	haviem	haviem
"	detentor	detenidor
63	preteniem	preteniem
74	a "grosso modo"	"grosso modo"
81	recollir	recabar
86	probable	provable
88	podríem	podriem
"	erròniament	erroniament
92	són	està
99	La Generalitat	la Generalitat
102	per superar	quant a superar
107	què	que
107-112-149	comprensió	comprensio
107	entenem	entén
108	parlen	parla
"	com	encara
122	continuitat	continuitat
126	recollides	recabades
127	detentores	detenidores
133	perquè	per què
137	sabiem	sabiem
141	per a les escoles	per les escoles
142	seguir-lo	seguir
145	editat	publicat
"	diferents	distants
146	anteriors	anterior
147	respecta al de	respecte de
149	dóna	dona
153	joventut	joventud
154	decisives	decisives
"	l'autora en fa	l'autora fa al respecte
158	retornen	retornes
178	català	catalá